

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 26/1-01-7920

Chișinău

26 iulie 2023

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 520/2023.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Energiei.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (*în limba română - 1 fișă*);
2. Proiectul de lege (*în limba română - 32 fișe*);
3. Nota informativă la proiect (*12 fișe*);
4. Avizele recepționate în procesul avizării (*76 fișe*);
5. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (*46 fișe*);
6. Expertiza juridică a Ministerului Justiției (*3 fișe*);
7. Raportul de expertiză anticorupție (*7 fișe*);
8. Tabelul de concordanță cu legislația UE (*206 fișe*);
9. Analiza impactului de reglementare (*46 fișe*).

**Secretar general adjunct
al Guvernului**

Roman CAZAN

Ex: Gh. Stratan
tel.022250244

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>267</u>		
" <u>26</u> "	<u>07</u>	<u>2023</u>
Ora _____		

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

UE

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 500

din 26 iulie 2023

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)

În temeiul art. 6 litera h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică).

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează

Ministrul energiei

Victor Parlicov

Ministrul mediului

Iordanca-Rodica Iordanov

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**

pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanză energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 364-370, art. 620), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează.

1. Se completează cu clauza de armonizare cu următorul cuprins:

„Prezenta lege transpune parțial:

- Regulamentul UE nr. 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanză uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328 din 21 decembrie 2018, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC;

- Regulamentul UE nr. 347/2013 al Parlamentului European și Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor CE nr. 713/2009, nr. 714/2009 și nr. 715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii europene L 115 din 25 aprilie 2013, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2015/09/MC-EnC și nr. 2021/11/MC-EnC, considerând prevederile din Regulamentul (UE) 2022/869 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 715/2009, (UE) 2019/942 și (UE) 2019/943 și a Directivelor 2009/73/CE și (UE) 2019/944 și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 347/2013”.

2. La articolul 2:

alineatul (1) se completează cu literele g) și h) cu următorul cuprins:

„g) instituirea mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;

h) crearea cadrului juridic pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică, cu impact transfrontalier.”;

alineatul (2) se completează cu literele a¹⁾ și e¹⁾ cu următorul cuprins:

„a¹⁾ elaborarea și promovarea documentelor de politici în domeniul energiei;

e¹⁾ dezvoltarea proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice, precum și a proiectelor de interes reciproc.”

3. Articolul 3 se completează cu următoarele noțiuni:

„*dezvoltator al unui proiect* – dezvoltator al unui proiect de infrastructură energetică, care poate fi:

a) un operator al sistemului de transport, un operator al sistemului de distribuție sau un alt operator sau investitor care elaborează un proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice sau un proiect de interes reciproc dintre Republica Moldova și un Stat Membru al Uniunii Europene;

b) persoană care, în temeiul unui contract de reprezentare, a fost împuternicită să reprezinte fie un grup format din operatorii sistemelor de transport, din operatorii sistemelor de distribuție, din alți operatori sau investitori, fie un grup mixt format din persoanele enumerate mai sus, și care are capacitatea de a-și asuma obligații juridice și datorii financiare în numele membrilor grupului care au semnat contractul de reprezentare;

infrastructură energetică – orice echipament sau instalație fizică care se încadrează în categoriile de infrastructuri energetice, amplasate în Republica Moldova sau care face legătura dintre Republica Moldova cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau cu Statele Membre ale Uniunii Europene;

obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030 – valori calculate în baza țintelor și a obiectivelor adoptate la nivelul fiecărei țări parte a Comunității Energetice după cum urmează: reducerea minimă la nivel intern față de anul 1990 a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul întregii economii, care trebuie realizată până în 2030; ponderea minimă a energiei din surse regenerabile consumate în Comunitatea Energetică în 2030; obiectivul principal minim privind îmbunătățirea eficienței energetice în 2030; sau oricare alte obiective ulterioare.

politici și măsuri – totalitate a instrumentelor ce contribuie la îndeplinirea obiectivelor stabilite în planul național integrat privind energia și clima și/sau la punerea în aplicare a angajamentelor asumate în temeiul art. 4 alin. (2) lit. a) și b) din Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 404/1995, instrumente care le pot include pe cele care nu au ca obiectiv principal limitarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sau modificarea sistemului energetic;

proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice (în continuare – *proiect CE*) – proiect necesar pentru implementarea coridoarelor și a domeniilor prioritare privind infrastructura energetică prevăzute în Anexa la prezenta lege și care este inclus în lista proiectelor Comunității Energetice aprobată de Consiliul Ministerial al Comunității Energetice;

proiect de interes reciproc (în continuare – *proiect IR*) – proiect promovat de Uniunea Europeană în cooperare cu țările terțe în temeiul scrisorilor de sprijin din partea guvernelor țărilor direct afectate sau a altor acorduri neobligatorii, care se încadrează într-una dintre categoriile de infrastructură energetică prevăzute la pct. 1 subpct. (1), pct. 3 subpct. (1) sau pct. 5 subpct. (1) sau (3) din anexă, care contribuie la obiectivele Uniunii Europene pentru 2030 pentru energie și climă și obiectivul său de neutralitate climatică pentru 2050 și care este pe lista Uniunii Europene;

punerea în funcțiune – darea în exploatare a unei instalații energetice, după ce aceasta a fost realizată conform proiectului”.

4. La articolul 4 alineatul (1), lit. b) va avea următorul cuprins:

„b) aprobă strategia energetică și documentele de politici prevăzute la art. 7², prin derogare de la art. 24 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;”.

5. La articolul 5:

alineatul (1):

se completează cu literele a¹) și a²) cu următorul cuprins:

„a¹) elaborează și promovează Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice;

a²) elaborează și promovează strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima;”;

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) monitorizează implementarea strategiei energetice și a planului național integrat privind energia și clima, a programelor de stat de dezvoltare și de investiții în domeniul energiei, elaborează raportul național integrat privind energia și clima prevăzut la art. 7³;”;

se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins:

„e¹) monitorizează implementarea actelor normative în domeniul energiei;”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) La elaborarea Regulamentului prevăzut la alin. (1) lit. a¹), organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu, cu alte autorități de resort.”

6. Se completează cu capitolul II¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul II¹. Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice

Articolul 7¹. Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice

(1) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice reprezintă fundamentul normativ în domeniul energiei și climei, necesar pentru o guvernare fiabilă, favorabilă incluziunii, eficientă din punctul de vedere al costurilor, transparentă și previzibilă, care să asigure atingerea obiectivelor și a țintelor privind energia și clima stabilite în documentele de politici prevăzute la art. 7², precum și monitorizarea măsurilor întreprinse și a progreselor obținute în acest sens în conformitate cu prezenta lege și Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice.

(2) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice se instituie pentru:

a) a asigura punerea în aplicare a unor politici și măsuri stabilite pentru a se asigura, în special pentru prima perioadă din 2025-2030 și în concordanță cu obiectivele Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030, îndeplinirea obiectivelor de politici și a țintelor naționale privind energia și clima, precum și a angajamentelor pe termen lung privind emisiile de gaze cu efect de seră, concepute în conformitate cu Acordul de la Paris ratificat prin Legea nr. 78/2017 și stabilite în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice ratificat prin Legea nr. 117/2009;

b) a stimula cooperarea la nivel internațional, regional și național în vederea asigurării îndeplinirii obiectivelor de politici și a țintelor naționale privind energia și clima;

c) a asigura realizarea unei raportări actuale, transparente, exacte, coerente, comparabile și complete;

d) a contribui la crearea unui cadru normativ cert și predictibil și a unui mediu investițional sigur, precum și pentru a susține utilizarea tuturor oportunităților de dezvoltare economică, de atragere a investițiilor, de creare a locurilor de muncă și de coeziune socială;

e) a asigura că publicul beneficiază de posibilități efective de a participa la elaborarea documentelor de politici prevăzute la art. 7².

(3) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice se bazează pe strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, planul național integrat privind energia și clima, raportul național integrat privind energia și clima, alte rapoarte conform Hotărârii Guvernului nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(4) Mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice se aplică în raport cu cinci dimensiuni ale Uniunii Energetice: securitatea energetică, piața de energie internă, eficiența energetică, decarbonizarea, precum și cercetarea, inovarea și competitivitatea.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și structurile subordonate ale acestora fac parte din mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice.

(6) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și structurile subordonate ale acestora colaborează prin schimb reciproc de informații și date atât la etapa elaborării documentelor de politici prevăzute la art. 7², precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora atât la nivel național, precum și în legătură cu respectarea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova. Schimbul de date se efectuează gratuit și cu respectarea prevederilor capitolului VII din Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială.

(7) Cerințele obligatorii privind termenele, structura și formatul, cuprinsul, baza analitică, politicile și măsurile, ipotezele, parametrii și metodologiile utilizate la elaborarea și revizuirea strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, a planului național integrat privind energia și clima se stabilesc în Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de Guvern.

Articolul 7². Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, planul național integrat privind energia și clima

(1) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung contribuie la îndeplinirea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la Schimbarea Climei și Acordul de la Paris, precum și a angajamentelor asumate de către Republica Moldova în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice.

(2) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu în termenele stabilite la nivelul Comunității Energetice și cu respectarea prevederilor Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice.

(3) Planul național integrat privind energia și clima (în continuare – *PNIEC*) determină obiectivele naționale pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni enumerate la articolul 7¹ alin. (4), precum și politicile și măsurile corespunzătoare necesare în vederea îndeplinirii acestor obiective.

(4) *PNIEC* constituie documentul principal de planificare strategică, la care se aliniază alte planuri sectoriale. *PNIEC* este consecvent cu strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung și se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în termenele stabilite la nivelul Comunității Energetice, și cu respectarea cerințelor stabilite în prezenta lege, precum și în Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice.

(5) Pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor și a contribuțiilor stabilite în PNIEC, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei la etapa de elaborare a PNIEC colaborează cu autoritățile de resort din țările părți ale Comunității Energetice, precum și din statele membre ale Uniunii Europene.

(6) La etapa elaborării, PNIEC se consultă cu Secretariatul Comunității Energetice în termenele stabilite în Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice. Pentru a facilita integrarea pieței și elaborarea de politici și măsuri rentabile, în perioada dintre termenul-limită pentru prezentarea proiectului PNIEC și termenul-limită pentru prezentarea versiunii finale a PNIEC către Secretariatul Comunității Energetice, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei prezintă capitolele relevante din PNIEC în cadrul Comitetului pentru Energie și Climă al Comunității Energetice.

(7) Organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu și organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează în comun în vederea și în legătură cu elaborarea documentelor de politici prevăzute la alin. (1) și (3), precum și a evaluărilor de mediu, conform competenței.

Articolul 7³. Raportarea și evaluarea progreselor

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în coordonare cu alte autorități publice și organe centrale de specialitate elaborează și prezintă Secretariatului Comunității Energetice, la fiecare doi ani, un raport cu privire la implementarea PNIEC, numit raportul național integrat privind energia și clima (în continuare – *RNIEC*).

(2) *RNIEC* cuprinde informații cu privire la implementarea PNIEC pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni enumerate la art. 7¹ alin. (4) și include următoarele elemente:

a) informații cu privire la progresele realizate în atingerea obiectivelor, țintelor și a contribuțiilor stabilite în PNIEC, precum și cu privire la finanțarea și punerea în aplicare a politicilor și a măsurilor necesare pentru îndeplinirea acestora;

b) raportarea integrată privind energia regenerabilă;

c) raportarea integrată privind eficiența energetică;

d) raportarea integrată privind securitatea energetică;

e) raportarea integrată privind piețele interne de energie;

f) raportarea integrată privind sărăcia energetică;

g) raportarea integrată privind cercetarea, inovarea și competitivitatea.

(3) *RNIEC* cuprinde informații cu privire la acțiunile naționale de adaptare, sprijinul financiar și tehnologic, precum și cu privire la politicile, măsurile și prognozele referitoare la emisiile antropice din surse și rețineri prin sechestrare de către absorbantii a gazelor cu efect de seră, incluse în rapoartele elaborate în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea

Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice.

(4) Alte cerințe cu privire la elaborarea RNIEC se stabilesc în Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează, în special prin furnizarea reciprocă și continuă de informații, cu organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu în vederea și în legătură cu elaborarea RNIEC.

Articolul 7⁴. Informarea și consultarea publică

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei asigură informarea publicului, precum și a instituțiilor interesate privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice și stabilește termene rezonabile prin care acordă publicului timp suficient pentru a se informa, participa și pentru a-și exprima opiniile cu privire la documentele de politici elaborate și supuse consultărilor publice.

(2) Informațiile se pun la dispoziția publicului cu titlu gratuit, prin intermediul mijloacelor media ușor accesibile și se publică pe pagina web oficială a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul asigurării accesului la informațiile de interes public.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei asigură participarea efectivă și din timp a publicului la elaborarea și consultarea proiectului PNIEC și îl supune consultărilor publice în conformitate cu actele normative în domeniul transparenței în procesul decizional și al elaborării documentelor de politici publice, precum și cu respectarea principiilor specifice stabilite în Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

(4) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei desfășoară un dialog pe mai multe niveluri pe tema energiei și climei, în cadrul căruia autoritățile administrației publice locale, organizațiile societății civile, comunitatea de afaceri, investitorii și alte părți interesate vizate, precum și publicul larg pot participa activ și discuta diferitele scenarii preconizate pentru politicile de stat privind energia și clima, inclusiv pentru cele pe termen lung, și să analizeze progresele realizate.

7. La articolul 10:

alineatul (2) se completează cu următorul text: „În cadrul interviului, membrii comisiei de concurs adresează unele și aceleași întrebări fiecărui candidat la ocuparea funcției de director. Se va asigura ca nici un candidat să nu cunoască întrebările adresate predecesorilor săi. Înregistrarea video a probei interviului se publică pe pagina web a Parlamentului după finalizarea acesteia.

În cazul în care pentru fiecare loc vacant anunțat pentru concurs nu există cel puțin doi candidați, se organizează un concurs repetat.”;

la alineatul (6) litera b), cuvintele „a fost” se substituie cu cuvântul „este”;
la alineatul (12), literele f) și g) se abrogă;
alineatul (13¹) se abrogă.

8. În articolul 13:

la alineatul (1):

la litera h), textul „constată contravenții în sectoarele energiei și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor” se substituie cu textul „constată și examinează contravenții în sectoarele energiei în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008”;

se completează cu literele f¹) și f²) cu următorul cuprins:

„f¹) documentează creează și menține sisteme informaționale în domeniile sale de activitate și asigura funcționarea acestora, precum și protecția, securitatea și accesul la datele deținute, cu respectarea prevederilor actelor normative în domeniul resurselor și sistemelor informaționale de stat;

f²) asigură efectuarea schimbului de date între sistemele informaționale proprii și cele deținute de autoritățile/instituțiile publice cu atribuții în domeniile de competență ale Agenției sau în domenii conexe activității participanților la piețele reglementate, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), instituită de Guvern, în conformitate cu actele normative în domeniul schimbului de date și interoperabilității.”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Solicitarea informației și a documentelor prevăzute la alin. (1) lit. b) și c) se prezintă în scris sau prin intermediul documentului electronic semnat cu semnătură electronică calificată de către unul dintre directorii Consiliului de administrație, cu indicarea scopului respectiv.”

9. În articolul 14:

la alineatul (1):

litera i) va avea următorul cuprins:

„i) la sesizarea organelor de resort, participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor sau exploziilor provocate de centralele electrice și termice, de rețelele electrice și termice sau de instalațiile electrice și termice, cu dreptul de a solicita și obține informații aferente cazului cercetat.”;

la litera m), după cuvintele „laboratoarele electrotehnice” se introduc cuvintele „și monitorizează activitatea acestora”;

se completează cu litera m¹) cu următorul cuprins:

„m¹) eliberează acte de corespundere în cazurile stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și în conformitate cu Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, elaborat și aprobat de către Agenție.”;

litera n) va avea următorul cuprins:

„n) verifică cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice, al întreprinderilor termoeenergetice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, cu acordarea grupeii de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens în conformitate cu documentul normativ-tehnic „Normele de securitate la exploatarea instalațiilor electrice” aprobat de Agenție în conformitate cu Lege nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;”;

se completează cu litera r) cu următorul cuprins:

„r) documentează, ține și gestionează, în conformitate cu prevederile Legii nr. 71/2007 cu privire la registre, registrele controalelor tehnice, al autorizațiilor, ale actelor de corespundere, de verificare a cunoștințelor personalului electrotehnic, precum și registrul cererilor aferente activității de supraveghere energetică.”;

se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Agenția publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova documentele normativ-tehnice în domeniul electroenergetic, în domeniul termoeenergetic și hotărârile de aprobare a acestora de către Consiliul de Administrație al Agenției și le plasează pe pagina web oficială a Agenției.”

10. La articolul 16:

la alineatul (2), primul enunț va avea următorul cuprins:

„Anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice și agenda aferentă se plasează cu cel puțin 5 zile înainte de ziua preconizată pentru ședință pe pagina web oficială a Agenției și/sau se difuzează prin intermediul mass-media și/sau se expediază prin intermediul poștei electronice părților interesate, după caz.”;

la alineatul (10), primul enunț va avea următorul cuprins:

„Hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor și tarifelor reglementate, a altor componente tarifare, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețele, trebuie să indice temeiul legal al aprobării. Prin derogare de la art. 118 alin. (3) din Codul administrativ, motivarea Agenției în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi în rețele, altor componente nejustificate, va fi prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii.”

11. La articolul 17, alineatul (5) se completează cu următorul text: „Pentru asigurarea evidenței în Registrul de stat al actelor juridice a tuturor actelor normative de reglementare aprobate de Consiliul de Administrație al Agenției, în cazul în care un act normativ de reglementare nu a fost înregistrat în termenul stabilit și se consideră înregistrat tacit, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției este obligat să includă în Registrul de

stat actelor juridice actul normativ de reglementare respectiv, cu atribuirea numărului de înregistrare corespunzător. În termen de 2 zile lucrătoare de la adresarea Agenției, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul justiției îi comunică acesteia numărul de înregistrare atribuit actului normativ de reglementare respectiv în conformitate cu prezentul alineat.”

12. Capitolul VII se abrogă.

13. Se completează cu capitolul VII¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul VII¹ PROIECTELE CE ȘI PROIECTELE IR

Articolul 31¹. Statutul prioritar al proiectelor CE, al proiectelor IR.
Principii generale

(1) Dezvoltatorul unui potențial proiect CE sau IR care dorește ca proiectul respectiv să fie recunoscut prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice ca fiind proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice sau care să fie recunoscut ca proiect IR, trebuie să prezinte Grupului corespunzător din cadrul Comunității Energetice sau din cadrul Uniunii Europene o cerere, care cuprinde:

a) o evaluare a proiectului său din punct de vedere al contribuției acestuia la implementarea obiectivelor Comunității Energetice privind energia și clima pentru 2030 și a obiectivului de neutralitate climatică pentru 2050 al Comunității Energetice (în cazul potențialului proiect CE) sau a priorităților stabilite la nivelul Uniunii Europene (în cazul proiectelor IR);

b) referința la categoria relevantă a potențialului proiect CE sau IR, stabilită la Anexa la prezenta lege;

c) o analiză a respectării criteriilor relevante prevăzute la Anexa la prezenta lege, precum și/sau a altor criterii și condiții stabilite la nivelul Comunității Energetice în cazul proiectelor CE și/sau a criteriilor și condițiilor stabilite la nivelul Uniunii Europene în cazul proiectelor IR;

d) pentru potențialele proiecte CE sau IR care sunt suficient de avansate, o analiză cost-beneficiu specifică proiectului respectiv, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice (în cazul potențialelor proiecte CE), în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Uniunii Europene (în cazul potențialelor proiecte IR);

f) alte informații și documente relevante pentru evaluarea potențialului proiect CE sau IR de către Grupul respectiv din cadrul Comunității Energetice sau din cadrul Uniunii Europene.

(2) Proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice și proiecte IR au statut de prioritate și se consideră obiecte de importanță strategică pentru Republica Moldova, care servesc interesului economic general.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei se desemnează în calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea eliberării actelor permissive necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE, de proiectele IR (în continuare – *proces de autorizare a proiectelor CE sau IR*).

(4) În calitate de autoritate responsabilă pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare a proiectelor CE, a proiectelor IR, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei coordonează eliberarea actelor permissive necesare de la organele și autoritățile administrației publice centrale de specialitate, de la autoritățile publice, precum și de la autoritățile administrației publice locale (în continuare – *autoritățile implicate*) și monitorizează respectarea de către autoritățile implicate a termenelor stabilite în calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR prevăzut la art. 31² alin. (7), astfel încât, dezvoltatorul unui proiect CE sau IR să obțină actele permissive necesare în termeni cât mai restrânși, cu respectarea termenelor prevăzute la art. 31² alin. (1).

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei inițiază crearea unui grup de lucru, la nivelul Guvernului, în care participă, reieșind din competențele legale, toate autoritățile implicate. În cadrul grupului de lucru creat, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei stabilește prin cooperare cu dezvoltatorul proiectului CE sau IR și după consultarea autorităților implicate un calendar al procesului de autorizare pentru fiecare proiect CE, proiect IR în parte, cu indicarea termenelor pentru emiterea deciziilor individuale de fiecare din autoritățile implicate.

(6) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei monitorizează implementarea calendarului procesului de autorizare a proiectului CE sau IR. În cazul în care estimează că nu va fi emisă în termen decizia individuală privind eliberarea unui act permisiv, autoritatea implicată în cauză informează fără întârziere organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, cu prezentarea motivelor întârzierii. În acest caz, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, după consultarea dezvoltatorului proiectului CE sau IR propune grupului de lucru modificarea calendarului procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, fără a se depăși termenul maxim stabilit la art. 31² alin. (1) și informează despre acest fapt Grupul responsabil al Comunității Energetice sau Grupul responsabil pentru lista proiectelor CE și IR ale Uniunii Europene.

(7) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei acordă la solicitare asistență dezvoltatorului proiectului CE sau IR și îi prezintă informații cu privire la actele normative și cerințele aplicabile în legătură cu eliberarea actelor permissive necesare pentru implementarea proiectului respectiv.

(8) Atribuțiile de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui anumit proiect CE sau IR ori a unei categorii de proiecte CE sau IR pot fi delegate de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei unui alt organ sau unei alte autorități ori instituții publice, cu respectarea următoarelor condiții cumulative:

a) organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informează Secretariatul Comunității Energetice cu privire la delegarea funcțiilor de facilitare și coordonare a procesului de autorizare a unui proiect CE sau IR și publică pe pagina sa web oficială notificarea respectivă;

b) pentru fiecare proiect CE sau IR este desemnată doar o singură autoritate/instituție ca punct de contact unic pentru dezvoltatorul proiectului respectiv, care coordonează prezentarea tuturor documentelor și a informațiilor relevante.

(9) Proiectele CE se includ în planurile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru 10 ani, stabilite la art. 34 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică. Proiectelor CE trebuie să li se acorde prioritate la implementarea planurilor de dezvoltare respective.

(10) În cazul în care dezvoltarea proiectului CE sau IR implică luarea de decizii în Republica Moldova și în una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice și/sau în unul sau mai multe State Membre ale Uniunii Europene, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează, la necesitate, cu autoritățile publice din statele respective și întreprinde măsurile necesare pentru cooperarea și coordonarea eficientă și eficace a eforturilor în legătură cu procesul de autorizare a unui proiect CE sau IR, în special în legătură cu eliberarea actelor permissive necesare de mediu.

(11) În cazul desemnării de către Grupul permanent de nivel înalt al Comunității Energetice a unui coordonator al proiectului CE sau de către Comisia Europeană a unui coordonator al proiectului IR, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei colaborează și coordonează cu acesta activitățile legate de implementarea proiectului CE, a proiectului IR respectiv.

(12) Pentru a asigura transparența și informarea publicului cu privire la prevederile actelor normative aplicabile în procesul de autorizare a proiectelor CE sau IR, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei elaborează și publică pe pagina sa web oficială un ghid care cuprinde informații cu privire la:

a) actele normative relevante pe care se bazează deciziile și avizele corespunzătoare pe tipuri de proiecte CE, pe tipuri de proiecte IR relevante, inclusiv legislația în domeniul mediului;

b) actele permissive necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectelor de infrastructură energetică vizate de proiectele CE sau IR;

c) numele și datele de contact ale persoanelor responsabile din cadrul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, precum și ale altor autorități și părți interesate;

d) fluxul de lucru, cu evidențierea fiecărei etape a procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR, inclusiv un calendar orientativ și descrierea procesului decizional;

e) domeniul de aplicare, structura și nivelul de detaliere a documentelor care urmează să fie înaintate odată cu cererea de luare a deciziilor, inclusiv o listă de verificare;

f) etapele și mijloacele prin care publicul larg poate participa la proces.

Articolul 31². Organizarea procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR

(1) Procesul de autorizare a proiectelor CE sau IR se desfășoară în două etape: etapa prealabilă și etapa de autorizare propriu-zisă, iar întreaga durată a procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR nu trebuie să depășească termenul de 3 ani și jumătate, cu posibilitatea prelungirii cu cel mult 9 luni a termenului stabilit pentru desfășurarea celor două etape.

(2) Etapa prealabilă reprezintă perioada dintre inițierea procesului de autorizare a unui proiect CE sau IR și înregistrarea de către autoritatea administrației publice locale a cererii privind eliberarea autorizației de construire, depuse de dezvoltatorul proiectului CE sau IR. Etapa prealabilă include, între altele, depunerea dosarului pentru eliberarea actelor permise necesare de mediu. Etapa prealabilă trebuie să se desfășoare într-o perioadă de 2 ani. Termenul de 2 ani se calculează începând cu data la care organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a comunicat dezvoltatorului proiectului CE sau IR că notificarea sa privind inițierea procesului de autorizare este acceptată.

(3) Pentru a iniția procesul de autorizare, dezvoltatorul proiectului CE sau IR expediază în adresa organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei o notificare prin intermediul documentului electronic semnat cu semnătură electronică calificată sau pe suport de hârtie de către unul dintre directorii Consiliului de administrație, privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, la care anexează o descriere detaliată a proiectului CE sau IR, inclusiv cu indicarea actelor de care dispune pentru eliberarea actelor permise necesare pentru implementarea proiectului CE sau IR, precum și un raport privind consultările publice prevăzute la art. 31³ alin. (9) (în continuare – *conceptul proiectului CE sau IR*).

(4) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei expediază conceptul proiectului CE sau IR tuturor autorităților implicate, care sunt obligate să îi comunice în scris, în termen de cel mult 2 luni, dacă dezvoltatorul proiectului CE sau IR are toate documentele necesare pentru a obține actele permise corespunzătoare.

(5) În termen de trei luni de la primirea notificării, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei comunică în scris

dezvoltatorului proiectului CE sau IR cu privire la faptul că acesta dispune de toate documentele necesare pentru eliberarea actelor permise corespunzătoare și că notificarea sa privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR este acceptată, iar procesul de autorizare se consideră inițiat, sau că proiectul CE, proiectul IR nu corespunde criteriilor de maturitate stabilite în ghidul menționat la art. 31¹ alin. (11), cu indicarea motivelor justificate și a informațiilor pertinente privind măsurile suplimentare ce trebuie întreprinse de acesta pentru înlăturarea motivelor de refuz.

(6) Etapa prealabilă poate fi divizată în 3 subetape în funcție de acțiunile ce urmează a fi întreprinse, după cum urmează:

a) după confirmarea notificării privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în strânsă colaborare cu autoritățile implicate și, după caz, în baza propunerii dezvoltatorului proiectului CE sau IR, identifică domeniul de aplicare, precum și informațiile și documentele care trebuie prezentate de către dezvoltator pentru eliberarea actelor permise necesare, utilizând criteriile stabilite în ghidul menționat la art. 31¹ alin. (12);

b) în baza informației identificate conform lit. a), organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei întocmește în strânsă cooperare cu dezvoltatorul proiectului CE sau IR un calendar detaliat al procesului de autorizare a proiectului CE sau IR respectiv. În cazul proiectelor CE sau IR transfrontaliere, autoritățile responsabile pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR din statele implicate colaborează pentru a alinia calendarele întocmite la nivel național și pregătesc un calendar comun;

c) după depunerea de către dezvoltatorul proiectului CE sau IR a documentelor necesare pentru eliberarea actelor permise corespunzătoare, la solicitarea autorităților implicate, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei este în drept să solicite de la dezvoltatorul proiectului CE sau IR informații care nu au fost prezentate de acesta deși au fost identificate ca fiind necesare conform lit. a) sau informații suplimentare dacă este necesară clarificarea unor circumstanțe noi.

(7) Calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR se stabilește ținând cont de termenul maxim indicat la alin. (1) și se consultă cu autoritățile implicate în cadrul grupului de lucru organizat în conformitate cu art. 31¹ alin. (5). Calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR trebuie să includă cel puțin informații cu privire la:

a) actele permise necesare pentru proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizate de proiectul respectiv;

b) autoritățile și organele de stat, părțile interesate și publicul care ar putea fi afectat;

c) etapele individuale ale procesului de autorizare a proiectelor CE sau IR și durata acestora;

d) etapele principale care trebuie urmate în vederea eliberării actelor permissive necesare și termenele aferente;

e) resursele planificate de autoritățile implicate și eventualele resurse suplimentare necesare.

(8) Dezvoltatorul proiectului CE sau IR cooperează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei pentru a indica informații complete și exhaustive cu privire la proiectul CE sau IR, precum și pentru a asigura executarea calendarului procesului de autorizare a proiectului respectiv.

(9) Autoritatea administrației publice locale/autoritățile administrației publice locale implicate notifică fără întârziere organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei cu privire la depunerea de către dezvoltatorul proiectului CE sau IR a cererii privind eliberarea autorizației de construire și, după caz, despre faptul că dosarul depus este incomplet, iar dezvoltatorului respectiv i-a fost solicitată prezentarea de informații suplimentare pentru clarificarea unor circumstanțe noi în conformitate cu Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(10) La data înregistrării de către autoritatea administrației publice locale a cererii privind eliberarea autorizației de construire, etapa de autorizare propriu-zisă se consideră inițiată și durează 1 an și șase luni. În cazul în care proiectul CE sau IR urmează a fi dezvoltat pe teritoriul mai multor raioane, dezvoltatorul respectiv poate depune cererea pentru obținerea autorizației de construire la mai multe autorități ale administrației publice locale simultan, iar etapa de autorizare propriu-zisă se consideră inițiată la data înregistrării cererii privind eliberarea autorizației de construire de către prima autoritate.

Articolul 31³. Consultările publice în legătura cu promovarea proiectelor CE sau IR

(1) În termen de 3 luni de la inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR în conformitate cu art. 31² alin. (5), dezvoltatorul respectiv elaborează și prezintă organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei un concept privind participarea publicului. Conceptul privind participarea publicului se elaborează în conformitate cu cerințele stabilite în ghidul menționat la art. 31¹ alin. (12) și trebuie să includă, fără a se limita la, informațiile referitoare la:

a) părțile interesate abordate;

b) măsurile preconizate, inclusiv locațiile și datele generice propuse pentru ședințele de consultare;

c) calendarul ședințelor planificate a fi organizate în cadrul consultărilor publice;

d) resursele umane alocate pentru consultările publice.

(2) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei examinează conceptul respectiv și în termen de 3 luni de la prezentarea acestuia comunică în scris dezvoltatorului proiectului CE sau IR cu privire la

validarea conceptului privind participarea publicului sau cu privire la necesitatea modificării conceptului respectiv, cu indicarea recomandărilor de modificare. La luarea deciziei, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei ține cont de orice formă de participare și consultare a publicului care a avut loc înainte de inițierea procesului de autorizare, cu condiția că participarea și consultarea publicului au fost efectuate cu respectarea cerințelor cu privire la transparență, stabilite la alin. (4).

(3) În cazul în care după validarea conceptului privind participarea publicului, dezvoltatorul proiectului CE sau IR intenționează să-l modifice semnificativ, acesta este obligat să informeze organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și să modifice conceptul respectiv conform recomandărilor organului central al administrației publice în domeniul energiei.

(4) Pentru a încuraja participarea publicului și a asigura informarea și dialogul continuu cu publicul în legătură cu promovarea proiectelor CE sau IR, se aplică următoarele principii:

a) părțile interesate, afectate de implementarea unui proiect CE sau IR inclusiv organele și autoritățile locale, naționale și regionale relevante, proprietarii de terenuri și persoanele care locuiesc în vecinătatea zonei unde urmează să fie construit obiectul infrastructurii energetice vizat de proiectul CE, de proiectul IR publicul larg, asociațiile sau organizațiile constituite conform legii se informează și se consultă, în mod deschis și transparent, la etape incipiente, astfel încât alternativele propuse în cadrul consultărilor publice să poată fi luate în considerare. La necesitate, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei acordă suport dezvoltatorului proiectului CE sau IR în acest sens;

b) în cazul în care se efectuează mai multe consultări publice pentru un proiect CE sau IR, se recurge la gruparea acestora în măsura posibilităților. Fiecare consultare publică acoperă toate subiectele relevante pentru o anumită etapă a procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, iar fiecare subiect se abordează o singură dată pe parcursul consultărilor publice. O consultare publică poate avea loc în mai multe locații geografice. Subiectele abordate în cadrul unei consultări publice se indică în mod clar în notificarea privind consultările publice;

c) comentariile și obiecțiile părților consultate se admit doar în intervalul de timp stabilit pentru prezentarea comentariilor.

(5) Înainte de expedierea în adresa organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a notificării complete privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, dezvoltatorul respectiv este obligat să organizeze cel puțin o consultare publică. În cadrul consultării publice părțile interesate, menționate la alin. (4) lit. a), se informează cu privire la proiectul CE sau IR la etapă incipientă, astfel încât să fie identificate cel mai potrivit loc, traseu, sau tehnologii, inclusiv, după caz, toate impacturile relevante în conformitate cu actele normative în vigoare, ținând cont de considerațiile

privind adaptarea la schimbările climatice în ceea ce privește proiectul în cauză, precum și subiectele relevante pentru dezvoltarea proiectului CE sau IR. Dezvoltatorul proiectului CE sau IR publică pe pagina web menționată la alin. (10) un raport în care descrie modul în care au fost luate în considerare opiniile exprimate în cadrul consultărilor publice, indicând modificările aduse amplasamentului, traseului și concepției proiectului CE sau IR sau indicând motivele pentru care opiniile respective nu au fost luate în considerare.

(6) În cadrul consultării publice organizate în conformitate cu alin. (5), dezvoltatorul proiectului CE sau IR trebuie să întreprindă cel puțin următoarele acțiuni:

a) să elaboreze și să publice o broșură informativă de cel mult 15 pagini care descrie în mod clar și concis un sumar al scopului și al calendarului preliminar de implementare a proiectului CE sau IR, informații relevante privind dezvoltarea planificată a rețelei de transport sau de distribuție, după caz, rutele alternative luate în considerație, impacturile posibile, inclusiv de natură transfrontalieră, și eventualele măsuri de atenuare a acestora. Broșura informativă se publică până la demararea consultării publicului și trebuie să indice suplimentar adresa platformei Secretariatului Comunității Energetice și pagina web oficială a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei unde este publicat ghidul menționat la art. 31¹ alin. (12);

b) să informeze cu privire la proiectul CE sau IR toate părțile interesate prin intermediul paginii web create în conformitate cu alin. (10) și prin utilizarea altor mijloace de informare;

c) să invite în să invite în formă de document electronic, pe suport de hârtie ori prin utilizarea altui mijloc de comunicare prevăzut la art. 33 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 toate părțile interesate afectate de implementarea proiectului CE sau IR pentru participare la ședințe în vederea abordării unor subiecte specifice.

(7) În cazul proiectelor CE sau IR transfrontaliere, care implică Republica Moldova și/sau una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice și/sau unul sau mai multe State Membre ale Uniunii Europene, perioada consultărilor publice, organizate în conformitate cu alin. (5), nu trebuie să depășească 2 luni din momentul în care a fost inițiată prima consultare publică în unul din statele implicate.

(8) În cazul proiectelor CE sau IR cu impact transfrontalier semnificativ asupra mediului altei sau altor țări părți ale Comunității Energetice sau asupra mediului altui sau altor State Membre ale Uniunii Europene și care aplică prevederile Convenției de la Espoo, informațiile relevante se prezintă autorității responsabile pentru facilitarea și coordonarea procesului de autorizare din statele respective. Autoritatea sesizată indică în notificarea privind procesul de consultare dacă respectiva autoritate sau orice altă autoritate implicată dorește să participe la consultările publice organizate în conformitate cu prezentul articol.

(9) Înainte de expedierea în adresa organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a notificării privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, dezvoltatorul proiectului respectiv urmează să pregătească un raport care reflectă rezultatele consultării publice până la inițierea procesului de autorizare. Raportul respectiv se anexează la notificarea privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, care se prezintă de dezvoltatorul proiectului respectiv în conformitate cu art. 31² alin. (3). Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei expediază raportul respectiv autorității competente în domeniul mediului și autorității/autorităților administrației publice locale ce urmează să examineze cererea/cererile privind eliberarea autorizației/autorizațiilor de construire, astfel încât să fie identificate eventualele probleme ce trebuie clarificate în legătură cu proiectul CE sau IR.

(10) Dezvoltatorul proiectului CE sau IR este obligat să creeze și să actualizeze o pagină web care trebuie să conțină cel puțin următoarele informații relevante despre proiectul respectiv:

- a) broșura informativă elaborată în conformitate cu alin. (6);
- b) un rezumat de cel mult 50 de pagini, fără detalii tehnice, care să reflecte stadiul actual al implementării proiectului respectiv. Rezumatul respectiv se actualizează periodic, cu indicarea modificărilor aduse versiunilor anterioare;
- c) calendarul de implementare a proiectului respectiv și perioada planificată pentru efectuarea consultării/consultărilor publice, cu indicarea datelor și a locurilor unde se preconizează organizarea consultărilor și a ședințelor publice, precum și a subiectelor relevante care se propun a fi discutate;
- d) modalitatea și datele de contact ale persoanelor de la care poate fi obținut setul complet de documente relevante pentru consultările publice;
- e) modalitatea și datele de contact ale persoanelor cărora le pot fi transmise comentariile și obiecțiile în cadrul consultărilor publice;
- f) un link către paginile web oficiale ale organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Secretariatului Comunității Energetice.

(11) Dezvoltatorul proiectului CE sau IR publică informațiile relevante despre proiect prin intermediul altor mijloace de informare la care are acces public. În cadrul consultărilor publice nu se comunică publicului larg informațiile care constituie secret comercial, precum și alte informații oficiale cu accesibilitate limitată.

Articolul 31⁴. Analiza cost-beneficiu pe ansamblul sistemului energetic. Principii specifice privind investițiile în proiectele CE cu impact transfrontalier

(1) Agenția publică pe pagina web oficială setul de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectoarele energiei relevante, care pot fi utilizate de dezvoltatorii proiectelor CE pentru efectuarea analizei cost-beneficiu. Setul de indicatori și valorile de referință respective se elaborează de Agenție în comun cu

autoritățile de reglementare din statele care sunt parte a Comunității Energetice, pe platforma Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice, în condițiile și termenele stabilite în conformitate cu Tratatul Comunității Energetice.

(2) Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct. 1 subpct. 1)-4) și la pct. 3 din anexă, care se referă doar la Republica Moldova și una sau mai multe din țările părți ale Comunității Energetice și care țin de competența autorităților de reglementare din țările în cauză se suportă de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii proiectului respectiv din țara/țările părți ale Comunității Energetice în care proiectul CE are un impact net pozitiv asupra pieței și se recuperează, ulterior, prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport din țara/țările respective.

(3) Principiile enunțate la alin. (2) se aplică în măsura în care costurile respective nu sunt recuperate prin intermediul plăților pentru gestionarea congestiilor sau prin intermediul altor plăți efectuate în legătură cu investiția în cauză.

(4) Costurile de investiție, menționate la alin. (2) din prezentul articol nu includ costurile aferente întreținerii și exploatării obiectelor de infrastructură energetică noi construite în cadrul implementării proiectelor CE.

(5) În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct. 1 subpct. 1)-4) și la pct. 3 din anexă, prevederile alin. (2) din prezentul articol se aplică în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului CE solicită Agenției acest lucru pentru toate costurile de investiție sau pentru o parte a acestora. În cazul în care un proiect CE urmează a fi implementat de mai mulți dezvoltatori, Agenția solicită fără întârziere tuturor dezvoltatorilor proiectului CE să depună în comun cererea de investiție în conformitate cu art. 31⁵. În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct. 1 subpct. 5) și la pct. 2 din anexă, prevederile alin. (2) din prezentul articol pot fi aplicate în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului CE solicită Agenției acest lucru.

(6) În cazul unui proiect CE în raport cu care se aplică prevederile alin. (2), dezvoltatorul proiectului CE informează Agenția în mod regulat, cel puțin o dată pe an și până la punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE, cu privire la progresul înregistrat în acest sens, precum și cu privire la costurile identificate și riscurile asociate implementării proiectului CE.

(7) După ce un proiect CE din categoria menționată la alin. (2) din prezentul articol este evaluat ca fiind suficient de matur și se estimează că este pregătit pentru a intra în faza de construcție în următoarele 36 luni, dezvoltatorul proiectului CE prezintă Agenției și autorităților de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, din Statele Membre ale Uniunii Europene, implicate în implementarea proiectului CE (în continuare – *autoritățile de reglementare implicate*) o cerere de investiție în conformitate cu art. 31⁵.

Articolul 31⁵. Depunerea și examinarea cererii de investiție

(1) Cererea de investiție trebuie să includă, între altele, o solicitare privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție și să fie însoțită de:

a) analiza cost-beneficiu actualizată specifică proiectului CE, efectuată în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice și cu luarea în considerare a beneficiilor care depășesc frontierele țărilor pe teritoriul cărora urmează a fi amplasată infrastructura energetică respectivă;

b) un plan de afaceri, care să evalueze viabilitatea financiară a proiectului CE, inclusiv soluția financiară aleasă. În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoriile prevăzute la pct. 3 din Anexa la prezenta lege, planul de afaceri trebuie să fie însoțit de rezultatele testelor de piață;

c) o propunere argumentată privind mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție, dacă dezvoltatorii proiectului CE au ajuns la consens în legătură cu aceasta.

(2) Cererea de investiție se elaborează după consultarea de către dezvoltatorii proiectului CE a operatorilor sistemelor de transport din țările în care proiectul CE are un impact net pozitiv și cu respectarea recomandărilor stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice. Dacă proiectul CE urmează să fie implementat de mai mulți dezvoltatori, aceștia prezintă Agenției o cerere de investiție comună.

(3) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informațiilor care constituie secret comercial sau a altor informații cu accesibilitate limitată, obținute în cadrul și în legătură cu examinarea cererii de investiție.

(4) În termen de 6 luni de la data înregistrării cererii de investiție la ultima autoritate de reglementare implicată, Agenția, după consultarea dezvoltatorilor proiectului CE și prin coordonare cu autoritățile de reglementare implicate, decide cu privire la

a) alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție realizate în mod eficient, pe care va trebui să le suporte fiecare operator de sistem pentru proiectul respectiv, precum și cu privire la modul de includere a acestora în tarifele operatorilor de sistem relevanți, sau

b) respingerea cererii de investiții, integral sau parțial, dacă analiza comună efectuată de Agenție și autoritățile de reglementare relevante concluzionează că proiectul CE sau o parte a acestuia nu aduce un beneficiu net semnificativ în niciuna dintre țările autorităților de reglementare relevante.

(5) Agenția include în tarife reglementate pentru serviciul de transport costurile de investiție realizate în mod eficient, având în vedere cele mai bune practici cu privire la tratamentul cererilor de investiții pentru proiectele CE, adoptate în cadrul Comunității Energetice și în conformitate cu alocarea costurilor de investiție care urmează să fie suportate de fiecare operator de sistem în legătură cu proiectul CE în cauză. Pentru proiectele CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică pe teritoriul Republicii Moldova, Agenția

evaluează, după caz, dacă includerea costurilor de investiție în tarifele reglementate pentru serviciul de transport ar putea genera probleme de accesibilitate pentru utilizatorii de sistem.

(6) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția trebuie, după consultarea cu operatorii sistemelor de transport, să ajungă la acord reciproc cu autoritățile de reglementare implicate care să fie bazat pe, dar fără a se limita la informațiile prevăzute la alin. (1) lit. a)-b). Evaluarea efectuată în legătură cu aceasta trebuie să ia în considerare toate scenariile relevante ce țin de planificarea rețelelor de transport și să permită o analiză solidă a contribuției proiectului CE la implementarea politicilor energetice ale Comunității Energetice în ceea ce privește decarbonizarea, integrarea piețelor de energie, concurența, durabilitatea și securitatea aprovizionării cu energie.

(7) La alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție, se va ține cont de nivelul real sau de cel estimat al veniturilor obținute din:

- a) gestionarea congestiilor sau din alte plăți conexe;
- b) aplicarea mecanismului de compensare dintre operatorii sistemului de transport, stabilit în conformitate cu Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.

(8) La luarea deciziei de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție, Agenția ține cont de costurile și beneficiile economice, sociale și de mediu ale proiectelor respective în țările implicate, precum și de necesitatea de a asigura un cadru de finanțare stabil pentru dezvoltarea proiectelor CE, reducând în același timp la minimum necesitățile de sprijin financiar. În cazul în care un proiect CE atenuază externalități negative, precum fluxurile în buclă, iar proiectul CE respectiv este implementat în țara parte a Comunității Energetice sau în Statul Membru al Uniunii Europene care se află la originea externalității negative, această atenuare nu se consideră beneficiu transfrontalier și nu este temei pentru alocarea costurilor către operatorii sistemelor de transport din statele afectate de aceste externalități negative.

(9) Hotărârile Agenției privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(10) Agenția în comun cu autoritățile de reglementare implicate notifică Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei despre decizia de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție și prezintă informații relevante cu privire la decizia respectivă, inclusiv:

- a) o evaluare a efectelor identificate în raport cu fiecare țară implicată în proiect, în special în ceea ce privește tarifele pentru prestarea serviciilor de transport,;
- b) o evaluare a planului de afaceri prevăzut la alin. (1) lit. b);

c) externalitățile pozitive pe care le-ar putea genera proiectul CE la nivel național sau regional, precum securitatea aprovizionării, flexibilitatea sistemului, solidaritatea sau inovarea;

d) rezultatul consultării cu dezvoltatorii proiectului CE în cauză.

(11) La stabilirea tarifelor în conformitate cu legile sectoriale, Agenția ține cont de costurile reale ale investiției suportate de operatorul sistemului de transport sau de dezvoltatorul proiectului CE, în măsura în care aceste costuri corespund principiului eficienței economice, ținând cont de mecanismul de alocare transfrontalieră a costurilor de investiție.

(12) În cazul în care, în termenul stabilit la alin. (4) din prezentul articol, Agenția nu ajunge la un acord comun cu autoritățile de reglementare implicate în legătură cu examinarea cererii de investiție și, respectiv, nu aprobă o decizie în acest sens, Agenția informează despre acest lucru Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice, Secretariatul Comunității Energetice și Comisia Europeană.

(13) În circumstanțele stabilite la alin. (10) sau la solicitarea comună a Agenției și a autorităților de reglementare implicate, cererea de investiție se examinează de Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice în conformitate cu procedura stabilită în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(14) Decizia privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție nu afectează dreptul operatorilor sistemelor de transport de a solicita Agenției aprobarea tarifelor pentru serviciul de transport în conformitate cu prevederile Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și ale Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

(15) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul proiectelor CE care beneficiază de derogări specifice, stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(16) Prezentul articol se aplică *mutatis mutandis* proiectelor IR.

Articolul 31⁶. Stimulente pentru proiectele CE

(1) În cazul în care dezvoltatorul unui proiect CE este expus unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea obiectului de infrastructură energetică care ține de competența Agenției, prin comparație cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare, Agenția poate decide cu privire la oferirea în conformitate cu legile sectoriale a unor stimulente pentru proiectul CE în cauză, prin aprobarea unei hotărâri.

(2) Procedura și criteriile de identificare și evaluare a riscurilor asociate investițiilor în infrastructura energetică se stabilesc într-o metodologie, elaborată și aprobată de către Agenție. La elaborarea metodologiei, Agenția ține cont de recomandările emise în acest sens de Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei.

(3) Stimulentele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol nu se oferă în cazul proiectelor CE care beneficiază de derogări specifice, stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(4) La aprobarea hotărârii privind oferirea de stimulente pentru un proiect CE, Agenția ține cont de rezultatele analizei cost-beneficiu efectuate în conformitate cu metodologiile relevante stabilite în cadrul Comunității Energetice și, în special, de externalitățile pozitive generate de către proiectul CE la nivel regional sau la nivelul Comunității Energetice. Concomitent, Agenția examinează riscurile specifice la care este expus dezvoltatorul proiectului CE, măsurile de ameliorare aplicate și justificarea profilului de risc, având în vedere impactul net pozitiv al proiectului CE în comparație cu o alternativă caracterizată prin riscuri reduse. Riscurile eligibile evaluate de către Agenție includ în special riscurile aferente tehnologiilor noi de transport, riscurile legate de recuperarea parțială a costurilor și riscurile de dezvoltare.

(5) Stimulentele oferite de către Agenție trebuie să se bazeze pe specificul (natura) riscurilor la care este supus dezvoltatorul proiectului CE, ținând cont de practicile existente și de recomandările emise în acest sens în cadrul Tratatului Comunității Energetice și în cadrul Uniunii Europene. Stimulentele oferite pot include:

- a) măsuri specifice privind investițiile anticipate;
- b) măsuri privind recunoașterea costurilor suportate în mod eficient până la punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE;
- c) oferirea unei rentabilități suplimentare pentru capitalul investit în cadrul implementării proiectului CE;
- d) alte măsuri de stimulare, considerate de Agenție ca fiind necesare și adecvate.

Articolul 31⁷. Implementarea proiectelor CE, a proiectelor IR și monitorizarea

(1) Dezvoltatorii proiectelor CE sau IR elaborează un plan de implementare pentru proiectele CE, proiectele IR care cuprinde un calendar (în continuare – *calendarul de implementare a proiectului CE sau IR*) privind:

a) studiile de fezabilitate și de proiectare, elaborate ținându-se cont inclusiv de considerațiile privind adaptarea la schimbările climatice și necesitatea respectării legislației de mediu și a principiului de a nu prejudicia în mod semnificativ;

b) construcția și punerea în funcțiune;

c) calendarul procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, prevăzut la art. 31² alin. (7).

(2) Operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție cooperează în vederea facilitării dezvoltării proiectelor CE sau IR din zona lor.

(3) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei monitorizează la nivel național progresele realizate în implementarea proiectelor CE și prezintă anual Grupului responsabil al Comunității Energetice un raport cu privire la progresele sau întârzierile în implementarea proiectelor CE

în ceea ce privește procesul de autorizare, precum și motivele unor astfel de întârzieri.

(4) Până la data de 31 decembrie a fiecărui an care urmează anului includerii unui proiect CE sau IR în lista proiectelor Comunității Energetice, dezvoltatorul proiectului CE sau IR elaborează și prezintă organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport cu privire la fiecare proiect care se încadrează în categoriile de infrastructuri energetice prevăzute în Anexa la prezenta lege. Raportul trebuie să cuprindă informații cu privire la:

a) progresele realizate în proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul respectiv, în special cu privire la procesul de eliberare a actelor permise și procedura de consultare publică, cu privire la respectarea legislației de mediu, inclusiv a principiului de a nu prejudicia în mod semnificativ, precum și cu privire la măsurile luate de adaptare la schimbările climatice;

b) după caz, întârzierile în comparație cu calendarul procesului de autorizare a proiectului respectiv, motivele acestor întârzieri și alte dificultăți întâmpinate;

c) după caz, propuneri de revizuire a calendarului procesului de autorizare a proiectului CE sau IR, care să vizeze depășirea întârzierilor.

(5) Până la 28 februarie a fiecărui an, următor anului în care inițiatorul proiectului trebuie să prezinte raportul menționat la alin. (4), organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei prezintă Secretariatului Comunității Energetice și grupului relevant raportul menționat la alineatul (4) din prezentul articol, completat cu informații referitoare la progresele și, dacă este cazul, întârzierile în implementarea proiectelor de pe lista Comunității Energetice situate pe teritoriul lor, în ceea ce privește procedura de autorizare, precum și la motivele unor astfel de întârzieri. Contribuția autorităților competente la raport se marchează în mod clar ca atare și este redactată fără a modifica textul introdus de dezvoltatorii proiectului.

(6) În cazul în care, obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau IR nu este pus în funcțiune în termenul stabilit conform calendarului de implementare a proiectului respectiv din alte motive decât cele imperative, independente de voința dezvoltatorului, se aplică următoarele măsuri:

a) Agenția va acționa în conformitate cu art. 34 alin. (7) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică sau în conformitate cu art. 42 alin. (7) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale pentru a asigura realizarea investiției respective;

b) în cazul în care Agenția nu poate aplica măsurile prevăzute la lit. a), dezvoltatorul proiectului CE sau IR este obligat, în termen de 24 de luni de la data punerii în funcțiune stabilită în calendarul de implementare a proiectului respectiv, să aleagă o parte terță pentru a finanța sau construi integral sau parțial obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau IR;

c) în cazul în care dezvoltatorul proiectului CE nu a ales o parte terță conform lit. b) din prezentul alineat, Agenția, în termen de 2 luni de la expirarea termenului stabilit pentru realizarea obligației respective, poate desemna o parte terță care să finanțeze sau să construiască obiectul de infrastructură energetică vizat de proiectul CE, iar dezvoltatorul proiectului CE este obligat să o accepte;

d) în cazul în care Agenția acționează conform prevederilor stabilite la lit. c), operatorul de sistem în a cărei zonă de activitate se află investiția este obligat să prezinte operatorilor responsabili de implementare sau investitorilor sau părții terțe toate informațiile necesare pentru realizarea investiției respective, să racordeze obiectul nou de infrastructură energetică la rețeaua de transport sau de distribuție, după caz, și să depună toate eforturile pentru a facilita implementarea investiției, precum și exploatarea și întreținerea sigură, fiabilă și eficientă a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE sau IR.

(7) Proiectele care au fost excluse din lista proiectelor Comunității Energetice își pierd toate drepturile și obligațiile stabilite pentru proiectele CE conform prezentului capitol.

(8) Prin derogare de la alin. (9), un proiect care a fost exclus din lista proiectelor Comunității Energetice, dar în raport cu care organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a confirmat acceptarea notificării privind inițierea procesului de autorizare a proiectului CE, conform art. 31² alin. (5), își menține drepturile și obligațiile stabilite pentru proiectele CE conform prezentului Capitol, cu excepția cazului în care proiectul respectiv a fost exclus pe motiv că includerea acestuia în lista proiectelor de interes comun ale Comunității Energetice s-a realizat în baza unor informații incorecte care au reprezentat factorul determinant pentru includerea respectivă sau dacă proiectul respectiv nu corespunde acquis-ului Comunității Energetice.”

14. Articolul 32 se completează cu alineatele (6) și (7) cu următorul cuprins:

„(6) Primul PNIEC indicat la art. 7² se elaborează și se prezintă Secretariatului Comunității Energetice cel târziu la 30 iunie 2024, cu consultarea prealabilă a proiectului acestuia până la data de 30 iunie 2023 și vizează perioada 2025-2030.

(7) Primul RNIEC indicat la art. 7³ se elaborează și se prezintă Secretariatului Comunității Energetice cel târziu la 15 martie 2025.”

11. Se completează cu o anexă cu următorul cuprins:

CATEGORII DE INFRASTRUCTURI ENERGETICE. CRITERII PENTRU EVALUAREA PROIECTELOR

Categoriile de infrastructuri energetice care urmează să fie dezvoltate sunt următoarele:

1. În sectorul electroenergetic:

1) linii electrice aeriene de transport de tensiune înaltă și foarte înaltă, situate pe teritoriul Republicii Moldova sau care traversează frontiera de stat, dacă au fost concepute pentru o tensiune de minimum 220 kV, și linii electrice de transport în cablu subterane și submarine, dacă au fost concepute pentru o tensiune de minimum 150 kV. Potențialul proiect CE care vizează dezvoltarea categoriilor de infrastructuri energetice menționate în prezentul alineat trebuie să ducă la majorarea capacității rețelei electrice de transport sau a capacității disponibile pentru fluxurile comerciale de energie electrică la frontiera Republicii Moldova cu una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice, având drept efect majorarea capacității de transport transfrontaliere la frontiera cu aceste țări părți ale Comunității Energetice cu minimum 500 MW, comparativ cu situația în care infrastructura energetică respectivă nu ar fi pusă în funcțiune;

2) orice echipament sau instalație care se încadrează în categoria de infrastructuri energetice menționată în subparagraful. (1) și care permite transportul de energie electrică din surse regenerabile offshore de la siturile de producție offshore (infrastructură energetică pentru energia electrică din surse regenerabile offshore); Potențialul proiect CE care ține de stocarea energiei electrice trebuie să vizeze o capacitate instalată de cel puțin 225 MW și să ofere o capacitate de stocare care permite o producție anuală netă de energie electrică de 250 GWh/an;

3) instalațiile de stocare a energiei, individuale sau în formă agregată, utilizate pentru stocarea permanentă sau temporară a energiei în infrastructuri situate la suprafață sau subterane sau în situri geologice, cu condiția să fie conectate direct la linii electrice înaltă tensiune de transport de sau de distribuție concepute pentru o tensiune de minimum 110 kV;

4) orice echipament indispensabil sau instalație indispensabilă pentru a asigura funcționarea în condiții de siguranță, securitate și eficiență a sistemelor menționate în subparagraful (1), (2) și (3) inclusiv a sistemelor de protecție, monitorizare și control la toate nivelurile de tensiune și la stațiile electrice;

2. Rețelele electrice inteligente: orice echipamente sau instalații, sisteme și componente digitale care integrează tehnologia informației și a comunicațiilor, prin platforme digitale operaționale, sisteme de control și tehnologii bazate pe senzori, utilizate atât pentru transport, cât și pentru distribuția energiei electrice la tensiune medie și înaltă, care au ca scop asigurarea unei rețele de transport și de distribuție a energiei electrice mai eficiente și mai inteligente, creșterea capacității

de integrare a unor noi forme de producere, stocare și consum de energie și facilitarea unor noi modele de afaceri și structuri de piață. Potențialul proiect CE care vizează rețelele electrice inteligente trebuie să fie conceput pentru echipamente și instalații de înaltă tensiune și de medie tensiune și să implice operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție sau operatorii sistemelor de distribuție din Republica Moldova și cel puțin o altă țară parte a Comunității Energetice. Potențialul proiect CE poate implica numai operatorii sistemelor de distribuție, cu condiția că aceștia provin din Republica Moldova și cel puțin o altă țară parte a Comunității Energetice și că interoperabilitatea dintre aceștia este asigurată. Potențialul proiect CE trebuie să îndeplinească cel puțin două dintre următoarele criterii: implică cel puțin 50 000 de utilizatori de sistem, producători, consumatori sau prosumatori de energie electrică; captează o zonă de consum de cel puțin 300 GWh/an; cel puțin 20% din consumul de energie electrică aferent proiectului CE respectiv provine din resurse regenerabile variabile. Nu este necesar ca potențialul Proiect CE să implice o frontieră fizică comună. În ceea ce privește rețelele inteligente de gaze: oricare dintre următoarele echipamente sau instalații menite să permită și să faciliteze integrarea în rețeaua de gaze a unei game largi de gaze obținute cu emisii scăzute de carbon și, în special, gazele din surse regenerabile, inclusiv biometanul sau hidrogenul: sisteme și componente digitale care integrează tehnologii informaționale și a comunicații, sisteme de control și tehnologii bazate pe senzori pentru a permite monitorizarea, controlarea, controlul calității și gestionarea într-un mod interactiv și inteligent a producerii, transportului, distribuției, stocării și consumului de gaze în cadrul unei rețele de gaze, inclusiv echipamente care să permită fluxuri în revers de la nivelul distribuției la nivelul transportului, inclusiv modernizările fizice aferente, dacă sunt indispensabile funcționării echipamentelor și instalațiilor în vederea integrării gazelor obținute cu emisii scăzute de carbon și, în special, a celor din surse regenerabile;

3. În ceea ce privește hidrogenul:

1) conducte de transport pentru transportul hidrogenului, în principal la presiune ridicată, inclusiv infrastructura de gaze naturale reconfigurată, oferind acces mai multor utilizatori de sistem în mod transparent și nediscriminatoriu;

Potențialul proiect CE care vizează transportul hidrogenului, trebuie să permită transportul hidrogenului peste frontierele Republicii Moldova cu alte țări părți ale Comunității Energetice sau să mărească capacitatea de transport transfrontalieră a hidrogenului la frontiera cu alte țări părți ale Comunității Energetice cu cel puțin 10% în comparație cu situația anterioară punerii în funcțiune a infrastructurii vizate de potențialul proiect CE, iar proiectul demonstrează în mod suficient că este o parte esențială a unei rețele planificate de transport transfrontalier a hidrogenului și oferă dovezi suficiente privind planurile existente și privind cooperarea cu țările vecine și cu operatorii de sistem.2) instalații de stocare conectate la conductele de hidrogen de înaltă presiune menționate în subparagraful (1);

3) instalații de recepție, stocare și regazificare sau decompresie pentru hidrogenul lichefiat sau hidrogen încorporat în alte substanțe chimice, cu scopul de a injecta hidrogenul, dacă este cazul, în rețea; Potențialul proiect CE care vizează instalațiile de stocare a hidrogenului sau de recepție a hidrogenului trebuie să asigure aprovizionarea, directă sau indirectă, cel puțin a Republicii Moldova și a unei alte țări părți a Comunității Energetice;

4) orice echipament esențial sau instalație esențială pentru funcționarea securizată, eficientă și în condiții de siguranță a sistemului pe bază de hidrogen sau pentru asigurarea capacității bidirecționale, inclusiv stații de comprimare;

5) orice echipament sau instalație care permite utilizarea hidrogenului sau a combustibililor derivați din hidrogen în sectorul transporturilor.

Toate categoriile enumerate la subparagrafele (1)-(4) pot fi nou-construite sau reconfigurate din rețea de gaze naturale în rețea de hidrogen sau o combinație a celor două;

4. În ceea ce privește instalațiile de electroliză:

1) electrolizoare:

a) care au o capacitate de cel puțin 50 MW, furnizate de un singur electrolizor sau de un set de electrolizoare care formează un singur proiect coordonat și care în cazul unui potențial proiect CE aduc beneficii directe sau indirecte cel puțin Republicii Moldova și unei alte țări părți a Comunității Energetice;;

b) a căror producție respectă cerința de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață de 70 % în raport cu combustibilul fosil de referință de 94 g echivalent CO₂/MJ. Emisiile de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață trebuie să includă emisiile indirecte. Reducerile cuantificate ale emisiilor de gaze cu efect de seră pe durata ciclului de viață se verifică în conformitate cu prevederile Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

c) care au o funcție legată de rețea, în special în vederea flexibilității generale a sistemului și a eficienței generale a sistemului rețelelor de energie electrică și de hidrogen;

2) echipamente aferente, inclusiv instalația de racordare la rețeaua de gaze;

5. În ceea ce privește dioxidul de carbon:

1) conducte specializate, diferite de rețeaua de conducte în amonte, utilizate pentru transportul de dioxid de carbon de la mai multe surse în scopul stocării geologice definitive a dioxidului de carbon;

2) instalații fixe pentru lichefierea, stocarea tampon și convertizoare ale dioxidului de carbon, în vederea transportării sale ulterioare prin conducte și în moduri de transport dedicate, cum ar fi navele, șlepurile, camioanele și trenurile;

3) fără a aduce atingere interdicțiilor de stocare geologică a dioxidului de carbon stabilite prin actele normative în vigoare, instalațiile de suprafață și de injectare asociate cu infrastructura dintr-o formațiune geologică care este utilizată, pentru stocarea geologică permanentă a dioxidului de carbon, în cazul în care

acestea nu implică utilizarea dioxidului de carbon pentru recuperarea intensificată a hidrocarburilor și sunt necesare pentru a permite transportul și stocarea transfrontalieră a dioxidului de carbon;

4) orice echipamente sau instalații esențiale pentru funcționarea corespunzătoare, sigură și eficientă a sistemului de electroliză respectiv, inclusiv a sistemelor de protecție, monitorizare și control.”

Art. II. – Articolul 6 din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 309-320, art. 476), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Planul național integrat privind energia și clima se elaborează de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în conformitate cu cerințele stabilite în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice și se aprobă de Guvern.”;

alineatele (2) și (3) se abrogă;

la alineatul (4):

cuvintele „organul central de specialitate al administrației publice în domeniul protecției mediului” se substituie cu cuvintele „organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu”;

se completează cu următorul enunț: „Raportul elaborat în conformitate cu prezentul alineat nu substituie Raportul național integrat privind energia și clima care se elaborează în conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică în contextul implementării mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice.”

Art. III. – Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77, art. 117), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

pe tot parcursul textului, cuvintele „planul național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „planul național integrat privind energia și clima”, la forma gramaticală corespunzătoare;

articolul 9 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 9.** Planul național integrat privind energia și clima

Planul național integrat privind energia și clima se elaborează de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în conformitate cu cerințele stabilite în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice și se aprobă de Guvern.”

Art. IV. – Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203, art. 413), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează.

1. La articolul 2, definiția noțiunii de „electrician autorizat” va avea următorul cuprins:

„*electrician autorizat* – persoană fizică autorizată de organul supravegherii energetice de stat cu dreptul de a executa instalațiile electrice și centralele electrice și, respectiv, cu dreptul de a întocmi documentația aferentă lucrărilor efectuate”.

2. La articolul 4 alineatul (1):

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) aprobă strategia energetică și documentele de politici stabilite la articolul 7² din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică”;

litera o) se abrogă.

3. Articolul 7, alineatul (1) se completează cu literele g⁴) și t) cu următorul cuprins:

„g⁴) elaborează și aprobă Normele de amenajare a rețelelor de iluminat public;”;

„t) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți contractante ale Comunității Energetice vizate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică pe care urmează să le suporte fiecare operator de sistem în proiecte de infrastructură transfrontalieră”.

4. La articolul 8 alineatul (1) litera n), cuvintele „constată contravenții în domeniul energiei electrice depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor” se substituie cu textul „constată și examinează contravenții în sectorul electroenergetic în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008”.

5. La articolul 9:

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre participanții pieței energiei electrice, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri. Hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor reglementate, a tarifelor reglementate, a altor componente tarifare, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețelele electrice trebuie să indice temeiul legal al aprobării. Prin derogare de la art. 118 alin. (3) din Codul administrativ, motivarea Agenției în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi de energie electrică, altor componente nejustificate, va fi prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii.”;

se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

„(5¹) În cazul situațiilor excepționale în sectorul electroenergetic, confirmate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce țin de securitatea aprovizionării cu energie electrică, proiectele de hotărâri, proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și aprobării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol. Argumentarea necesității de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la aprobare/emitere, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișare la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media.”

6. La articolul 23 alineatul (1) litera f), textul „aprobate de Guvern în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. o)” se exclude.

7. La articolul 30 alineatul (11), cuvintele „în conformitate cu strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

8. La articolul 34 alineatul (2), cuvintele „ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „ținând cont de strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

9. La articolul 45 alineatul (3), cuvintele „ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „ținând cont de strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

Art. V. – Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203, art. 415), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează.

1. La articolul 4 alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) aprobă strategia energetică și documentele de politici stabilite la articolul 7² din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică”.

2. La articolul 7, alineatul (1) se completează cu litera r¹) cu următorul cuprins:

„r¹) adoptă decizii coordonate cu autoritățile de reglementare ale țărilor părți ale Comunității Energetice vizate cu privire la alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică”.

3. La articolul 8 alineatul (1) litera n), textul „constată contravenții în domeniul gazelor naturale și depune în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor, în modul și cazurile stabilite în prezenta lege și în Codul contravențional” se substituie cu textul „constată și examinează contravenții în sectorul gazelor naturale în modul și cazurile prevăzute în prezenta lege și Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008”.

3. La articolul 39 alineatul (10), cuvintele „în conformitate cu strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

4. La articolul 42 alineatul (2), cuvintele „ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „ținând cont de strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

5. La articolul 49 alineatul (3), cuvintele „ținând cont de strategia energetică a Republicii Moldova” se substituie cu cuvintele „ținând cont de strategia energetică și planul național integrat privind energia și clima”.

Art. VI. – La articolul 4 din Legea nr. 120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești–Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 158 art. 278), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) bunurile imobile proprietate privată și cele aflate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, aferente proiectului menționat și situate în extravilanul și/sau intravilanul următoarelor localități: or. Vulcănești, satele Dezghingea, Congazcicul de Sus, Chirsova, Congaz, Svetlâi (UTA Găgăuzia), satele Borceag, Iujnoe, Burlăceni (raionul Cahul), satele Albota de Sus, Albota de Jos, Balabanu, Novosiolovca, Aluatu, Salcia, Musaitu, Vinogradovca (raionul Taraclia), satul Borogani (raionul Leova), or. Cimișlia, satele Ivanovca Nouă, Gura Galbenei, Gradiște, Valea Perjei, Ecaterinovca, Javgur, Cenac, Lipoveni, Topala (raionul Cimișlia), satele Buțeni și Fârlădeni (raionul Hâncești), satele Zâmbreni, Costești, Hansca, Molești (raionul Ialoveni) și comuna Băcioi (municipiul Chișinău)”.

Art. VII. – (1) Guvernul, în termen de 10 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aproba Regulamentul privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, prevăzut la art. 7¹ alin. (1) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(2) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va elabora și va publica pe pagina web oficială ghidul prevăzut la art. 31¹ alin. (12) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(3) Agenția, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba metodologia stabilită la art. 31⁶ alin. (2) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

Președintele Parlamentului

Notă Informativă

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (reglementarea instituirii mecanismului de guvernanță energetică și a schimbărilor climatice, facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Guvernul Republicii Moldova, prin Programul său de activitate „Moldova prosperă, sigură, europeană”, intenționează să înființeze un sector energetic competitiv și durabil din punctul de vedere al mediului, integrat în infrastructura europeană și pe piețele energetice, care să asigure un nivel adecvat de securitate energetică a țării, în care consumatorii să aibă acces la energie de calitate în condiții echitabile, transparente și nediscriminatorii, la prețuri accesibile.

Dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare sustenabilă a Republicii Moldova, iar creșterea eficienței energetice și integrarea surselor regenerabile de energie în sistemul energetic al țării sunt primordiale în decarbonizarea sectorului energetic național.

Pentru a îndeplini aceste obiective, Moldova s-a angajat să își alinieze politicile, cât mai mult posibil, la obiectivele generale ale politicii UE în domeniul energiei și al climei, astfel cum sunt definite de pachetele legislative recente ale UE (Pactul verde, Fit for 55, RE Power EU), Acordul de la Paris, precum și angajamentele ce rezidă din statutul de parte contractantă a Tratatului Comunității Energetice (TCE). Republica Moldova de rând cu alte țări axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii reduse de carbon, prin semnarea Acordului Climatic de la Paris, aderarea la TCE, inclusiv alte tratate internaționale, și-a asumat obligația de a menține, proteja și ameliora calitatea mediului, precum și de a promova utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale, în special prin promovarea eficienței energetice, a energiei produse din surse regenerabile și majorarea gradului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES).

Obiectivele cu tangență de atenuare a emisiilor de gaze cu efect de seră, sunt stipulate în mai multe documente de politici și acte normative naționale, inclusiv: Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică, Legea nr.10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și altele. Acțiunile de atenuare și adaptare climatice sunt fundamentale și pentru realizarea tuturor celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă.

Ca parte contractantă a TCE, conform angajamentelor asumate, Republica Moldova trebuie să promoveze energia durabilă, competitivă și sigură în vederea realizării principalelor obiective strategice a dezvoltării durabile pe termen lung și monitorizării progreselor consumului de energie asupra mediului, precum și reducerii schimbărilor climatice.

Pentru a atinge obiectivul de reducere a emisiilor de GES, Republica Moldova trebuie să creeze un cadru juridic și economic comun pentru domeniul energetic, în special sectoarele de energie electrică, petrol și gaze naturale, pentru a promova utilizarea energiei regenerabile, a crește eficiența energetică, precum și a îmbunătăți și a reduce impactul asupra mediului înconjurător.

Lipsa prevederilor de reglementare a unui mecanism integrat de guvernanță în domeniul energiei și a acțiunii climatice, precum și lipsa reglementărilor privind elaborarea și implementarea planurilor naționale integrate privind energia și clima concepute pentru a îndeplini obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de GES, împiedică tranziția echitabilă și

corectă către o economie verde, neutră din punct de vedere climatic și competitivă, conformă obiectivelor Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova Europeană 2030" și angajamentelor internaționale.

În acest context, întru realizarea dezideratelor enunțate supra, elaborarea cadrului normativ primar pentru punerea în aplicare a mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura îndeplinirea obiectivelor politicii privind energia și clima, prin elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor în acest sens, sunt asigurate prin proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, prin care se transpune parțial Regulamentul UE nr. 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC.

Un alt spectru de reglementări ce necesită a fi reflectate în cadrul normativ național vizează contextul asigurării transpunerii în legislația națională a acquis-ului Comunității Energetice aferente Regulamentului UE nr. 347/2013 al Parlamentului European și Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2015/09/MC-EnC și nr. 2021/11/MC-EnC. Or, Republica Moldova, ca parte contractantă la TCE, urma până la 1 ianuarie 2017 să transpună în legislația națională, Regulamentul UE nr. 347/2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene (în continuare - *Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată*).

Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată, vizează, în principal:

a) identificarea proiectelor de interes comun necesare pentru implementarea coridoarelor și a domeniilor prioritare care se încadrează în categoriile de infrastructură energetică din sectorul electroenergetic, al gazelor naturale, al produselor petroliere, precum și în legătură cu dezvoltarea rețelelor inteligente, prevăzute în anexa I din Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată;

b) facilitarea implementării prompte a proiectelor de interes comun, prin fluidizarea, coordonarea mai apropiată și accelerarea procedurilor de autorizare și prin îmbunătățirea participării publicului;

c) stabilirea de norme și linii directe privind alocarea transfrontalieră a costurilor și oferirea de stimulente legate de risc pentru proiectele de interes comun;

d) stabilirea condițiilor de eligibilitate pentru proiectele de interes comun care vor beneficia de asistență financiară prin aplicarea instrumentelor financiare disponibile în cadrul Comunității Energetice. În contextul prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, potențialele proiecte de interes comun din cadrul Comunității Energetice se identifică în urma evaluării proiectelor de infrastructură energetică depuse de dezvoltatorii proiectelor respective, în baza unor criterii expres stabilite în Regulamentul UE și cu respectarea procedurii definite în cadrul TCE. Lista proiectelor de infrastructură energetică care intră în categoria proiectelor de interes comun se aprobă de Consiliul Ministerial în conformitate cu procedura descrisă în Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată.

Statutul de proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice se acordă proiectelor de infrastructură energetică de către instituțiile relevante stabilite în cadrul TCE, în conformitate cu procedura prestabilită la nivelul Comunității Energetice. Totodată, pentru ca un anumit proiect de infrastructură energetică să fie inclus în lista potențialelor proiecte de interes comun, acesta urmează a fi aprobat de țările care au statut de parte contractantă la TCE sau de stat membru al UE și pe teritoriul cărora urmează a fi amplasat obiectul de infrastructură energetică.

Prin Decizia Consiliului Ministerial nr. D/2018/11/MC-EnC din 29.11.2018 a fost completată lista proiectelor de interes comun din cadrul Comunității Energetice, care conține proiecte de infrastructură energetică în sectorul electroenergetic, gazelor naturale și produselor petroliere, identificate și evaluate în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul UE nr.347/2013, în versiunea adaptată. În lista respectivă au fost incluse și proiecte de infrastructură energetică, care în final sunt implementate pe teritoriul Republicii Moldova, și anume: proiectul privind construcția LEA 400 kV Vulcănești-Isaccea, proiectul privind construcția gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău și proiectul privind asigurarea fluxului invers pe direcția Trans-Balcanică (Moldova – Ucraina).

De remarcat că, legislația Republicii Moldova nu stabilește careva mecanisme specifice sau principii care să asigure implementarea proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice și a proiectelor de interes reciproc, în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul menționat, în versiunea adaptată, și care vizează, în principal, facilitarea implementării proiectelor de interes comun, stabilirea de norme specifice pentru alocarea transfrontalieră a costurilor și oferirea de stimulente legate de risc pentru proiectele menționate.

În Republica Moldova, dezvoltarea proiectelor de infrastructură energetică se caracterizează prin mai multe etape, în cadrul cărora dezvoltatorii de proiecte urmează să obțină o serie de acte și să întreprindă anumite acțiuni specifice în vederea construcției și admiterii în exploatare a obiectelor de infrastructură energetică. Din acest motiv, procesul de dezvoltare a proiectelor de infrastructură energetică este unul destul de complex, fiind reglementat de mai multe acte normative, în special în domeniul energiei, al construcțiilor, al securității industriale și al mediului. De asemenea, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, stabilește în art. 30-31 o serie de principii speciale ce țin de asigurarea finanțării, dezvoltării, modernizării, exploatarea și/sau a întreținerii obiectelor de infrastructură energetică de importanță strategică. Mai mult ca atât, sintagma “obiect de infrastructură energetică de importanță strategică”, utilizată în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, se referă exclusiv la interconexiuni sau la rețelele electrice de transport sau la rețelele de gaze naturale și nu include toate obiectele de infrastructură la care se referă noțiunea de “proiect de interes comun în cadrul Comunității Energetice”, definită în Regulamentul UE nr. 347/2013. Respectiv, aplicarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, în redacția în vigoare, nu poate asigura implementarea prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, inclusiv în partea ce ține de categoriile de obiecte de infrastructură energetică determinate ca fiind relevante pentru proiectele de interes comun în cadrul Comunității Energetice și a proiectelor de interes reciproc.

De asemenea, prevederile Legii nr.174/2017 nu stabilesc diferențieri între proiectele naționale și proiectele de infrastructură ce pot fi dezvoltate în comun cu țările vecine. Prin urmare, orice proiect de infrastructură urmează să parcurgă toate etapele naționale de autorizare și de obținere a permiselor necesare, existând riscul ca progresul să nu fie susținut și de autoritățile din țările vecine, ceea ce poate duce la riscul realizării unor investiții în infrastructura energetică fără ca segmentul din țara vecină să fie finalizat în timp util.

De aceste considerente, sunt necesare reguli clare și transparente pentru alocarea transfrontalieră a costurilor, în vederea accelerării investițiilor în infrastructura transfrontalieră și în proiectele cu un impact transfrontalier.

În contextul celor expuse, legislația națională a Republicii Moldova necesită a fi completată pentru a asigura transpunerea și implementarea Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, în special în ceea ce privește facilitarea implementării proiectelor de interes comun în cadrul Comunității

Energetice și a proiectelor de interes reciproc, alocarea transfrontalieră a costurilor aferente implementării acestora, stabilirea principiilor de evaluare a riscurilor asociate și oferirea de stimulente legate de riscurile identificate pentru proiectele de interes comun, elemente care în prezent nu sunt reglementate în cadrul normativ.

De asemenea, în cadrul consultării Secretariatului Comunității Energetice (SCE) cu privire la Proiectul legii de modificare, SCE a recomandat cu privire la incorporarea în Proiectul legii a cât mai multe prevederi din Regulamentul UE nr. 869/2022 și care înlocuiește Regulamentul 347/2014. Astfel, în proiect au fost introduse unele elemente din Regulamentul UE nr. 869/2022, conform celor menționate mai jos.

În contextul soluționării celor invocate supra, în scopul asigurării transpunerii acquis-ului Comunității Energetice, s-a decis elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, care să asigure conformitatea și implementarea corespunzătoare a acquis-ului Comunității Energetice, în special a Regulamentului UE nr. 347/2013 și a unor elemente din Regulamentul UE nr. 869/2022, precum și a Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Astfel, potrivit clauzei de armonizare, proiectul de lege transpune parțial:

- Regulamentul UE nr. 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328 din 21 decembrie 2018, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. D/2021/14/MC-EnC;

- Regulamentul UE nr. 347/2013 al Parlamentului European și Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor CE nr. 713/2009, nr. 714/2009 și nr. 715/2009, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii europene L 115 din 25 aprilie 2013, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial nr. D/2015/09/MC-EnC și nr. 2021/11/MC-EnC.

În context, în scopul descrierii gradului de compatibilitate a prevederilor incluse în proiect, au fost elaborate Tabelele de concordanță ale acestuia, corespunzător fiecărui act UE transpus.

Totodată, conform celor menționate mai sus, în proiect au fost introduse elemente ce țin de Regulamentul UE nr. 2022/869 privind liniile directe pentru infrastructurile energetice transeuropene, în special în partea ce ține de definirea proiectelor CE și IR, lista infrastructurii energetice eligibile, precum și în partea ce ține de procesul de autorizare și monitorizare a proiectelor CE și IR, etc. Cu toate acestea, la moment este oportun de stipulat în clauza de armonizare cu privire la transpunerea anumitor prevederi din Regulamentul UE nr. 2002/869, întrucât la nivelul Comunității Energetice (CE) nu a fost elaborată variantă adaptată a Regulamentului respectiv, în speță cu privire la procedura examinării proiectelor de infrastructură energetică în cadrul CE și ale monitorizării implementării realizării proiectelor CE sau IR de către (SCE) și grupurile relevante.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi ale proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, vizează:

I. *Reglementarea aspectelor ce țin de mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice;*

II. *Crearea cadrului normativ pentru facilitarea dezvoltării proiectelor de infrastructură energetică, cu impact transfrontalier.*

III. *Includerea s. Lipoveni și s. Topala, r-nul Cimișlia Legea nr. 120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești–Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești a fost adoptată în vederea implementării Proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România Faza I.*

Cu referire la **I categorie de reglementări**, evocăm că prin intervenția propusă va fi creat cadrul juridic pentru punerea în aplicare a mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

Punerea în aplicare a mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, bazat pe comasarea documentelor de politici din domeniile energie și climă, în special, Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, Planul național integrat privind energia și clima (PNIEC), Raportul național integrat privind energia și clima (RNIP) și aranjamente de monitorizare integrată de către Secretariatul Comunității Energiei, presupune o reducere semnificativă a sarcinii administrative și a complexității pentru părțile nemijlocit implicate, stimularea cooperării la nivel regional și local pentru atingerea eficace a obiectivelor axate pe constrângerile dezvoltării cu emisii reduse de carbon, care vor asigura o dezvoltare durabilă de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale.

Principalele prevederi ale proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, vizează completarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, cu prevederi aferente:

- creării mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, care va asigura stabilirea obiectivelor de politică privind energia și clima, prin elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor specifice, precum și va contribui la monitorizarea progreselor realizate;

- stabilirea prevederilor referitoare elaborarea și aprobarea PNIEC, care va constitui documentul principal de planificare strategică, la care se aliază alte planuri sectoriale și documente de politici. Primul PNIEC vizează perioada 2025-2030 și ulterior, perioade de zece ani începând din 2031 până la 2040;

- stabilirea prevederilor referitoare la conținutul PNIEC. Astfel, PNIEC va conține obiective principale și contribuțiile naționale pentru următoarele cinci dimensiuni:

- 1) securitatea energetică;
- 2) piața internă a energiei;
- 3) eficiența energetică;
- 4) decarbonizarea; și
- 5) cercetarea, inovarea și competitivitatea.

- reglementarea aspectelor privind raportarea prin intermediul RNIP;

- reglementarea aspectelor privind informarea și asigurarea participării publicului și instituțiilor interesate la implementarea mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice.

Subsidiar, în contextul stabilirii în Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, a cadrului normativ aferent mecanismului de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice, este necesar de corelat aspectele ce vizează documentele de politici ce vor fi elaborate în acest sens (în special PNIEC), prin reglementare

uniformizării acestor documente de politici, în alte legi cu relevanță în domeniul energiei. Astfel, se propun modificări la mai multe legi, după cum urmează: Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică; Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică; Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Cu referire la a **II categorie de reglementări**, propuse prin proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, evocăm că acestea prevăd completarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, cu reglementări, principii și mecanisme specifice care vor contribui în mod esențial la promovarea și implementarea proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice și a proiectelor de interes reciproc. În context, reliefăm că intervențiile propuse se referă în special la următoarele aspecte:

A. Definierea proiectelor de interes comun în cadrul Comunității Energetice (CE) și a proiectelor de interes reciproc (IR) și a statutului acestora, specificarea autorității competente pentru facilitarea procesului de autorizare și a atribuțiilor acesteia

Infrastructura energetică este un garant al atingerii obiectivelor naționale de politică energetică în materie de competitivitate, sustenabilitate și siguranță în aprovizionare. În egală măsură, o infrastructură insuficientă este una din cele mai mari bariere în atingerea obiectivelor enumerate. Totodată, și politica statului în domeniul dezvoltării infrastructurii energetice trebuie să fie aliniată pentru a sprijini tranziția energetică necesară către neutralitatea climatică. Dezvoltarea economică a țării trebuie să fie susținută de un sistem energetic mai integrat, care să se bazeze pe niveluri mai ridicate de electrificare bazată pe surse suplimentare regenerabile și cu emisii scăzute de carbon, precum și pe decarbonizarea sectorului gazelor. Prin urmare, atât obiectivele de atenuare a schimbărilor climatice, cât și cele de adaptare la acestea trebuie să se reflecte în mod adecvat în cadrul normativ național.

Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, stabilește în mod exhaustiv care categorii/tipuri de proiecte de infrastructură energetică pot fi incluse în lista proiectelor de interes comun la nivelul Comunității Energetice (în continuare – *proiecte CE*). Concomitent, Regulamentul menționat stabilește statutul prioritar al proiectelor CE în raport cu alte proiecte de infrastructură energetică dezvoltate la nivel național, fapt care implică necesitatea stabilirii unui regim special prioritar pentru proiectele CE în ceea ce privește procesul de obținere a autorizațiilor/actelor permissive de către dezvoltatorii proiectelor respective.

B. Organizarea procesului de autorizare a proiectelor CE

Este important să se raționalizeze și să se îmbunătățească procedura de autorizare, respectându-se principiul subsidiarității, competențele și procedurile naționale în ceea ce privește construcția unor noi infrastructuri energetice, și acordându-le acestora atenția cuvenită. Având în vedere necesitatea stringentă de a dezvolta infrastructuri energetice, simplificarea procedurii de autorizare ar trebui să prevadă un termen clar pentru luarea de către autoritățile relevante a deciziei privind construcția proiectului. Termenul respectiv, ar trebui să fie suficient pentru definirea și gestionarea eficientă a procedurilor și nu ar trebui să compromită standardele înalte privind protecția mediului și participarea publicului, în conformitate cu legislația. Sarcina administrativă ar trebui redusă cât mai mult posibil, utilizând informațiile furnizate anterior și ținând seama de rapoartele anuale ale inițiatorilor proiectelor. Procedura de autorizare nu ar trebui nici să antreneze sarcini administrative disproporționate în raport cu dimensiunea sau complexitatea proiectului, nici să impună bariere în calea dezvoltării rețelelor transeuropene și a accesului pe piață.

În conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, procesul de autorizare a proiectelor CE urmează a fi organizat în două etape: *etapa prealabilă* și *etapa de autorizare propriu-zisă*, iar durata totală a procesului de autorizare a proiectelor CE nu trebuie să depășească termenul de 3 ani și jumătate, cu posibilitatea prelungirii termenului cu cel mult 9 luni. Respectiv, în Legea nr.174/2014 cu privire la energetică, se propune completarea acesteia cu prevederi care să stabilească modul respectiv de organizare a procesului de autorizare pentru proiectele CE și să descrie etapele procesului de autorizare, acțiunile ce urmează a fi întreprinse de autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor CE, de dezvoltatorul proiectului CE, de către alte autorități implicate în procesul de autorizare, precum și termenele limită aplicabile.

C. Consultarea publicului în legătură cu promovarea proiectelor CE

Dezvoltatorul proiectului CE urmează să elaboreze și să prezinte autorității responsabile de facilitarea implementării proiectelor CE un concept privind participarea publicului. Conceptul privind participarea publicului trebuie să includă cel puțin informațiile referitoare la părțile interesate abordate, măsurile preconizate, inclusiv locațiile și datele generice propuse pentru ședințele de consultare, termenul, resursele umane alocate sarcinilor respective.

Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor CE examinează conceptul respectiv în termen de 3 luni și poate să decidă referitor la validarea conceptului privind participarea publicului sau cu privire la necesitatea modificării acestuia de către dezvoltatorul proiectului CE.

D. Efectuarea și recuperarea investițiilor în proiectele CE cu impact transfrontalier

Un alt aspect important ce necesită a fi abordat în contextul implementării proiectelor CE constituie modul în care are loc recuperarea costurilor de investiții de către dezvoltatorii proiectelor respective, ceea ce implică la rândul său, stabilirea unor principii ce țin de alocarea acestor costuri între părțile care beneficiază de efectele implementării proiectelor CE.

Impactul implementării unui proiect CE se stabilește în cadrul analizei cost-beneficiu elaborată în conformitate cu cerințele stabilite în cadrul TCE. În acest sens, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare-ANRE) publică pe pagina web oficială setul de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, care pot fi utilizate de dezvoltatorii proiectelor CE pentru efectuarea analizei cost-beneficiu. Setul de indicatori și valorile de referință respective se elaborează de Agenție în comun cu autoritățile de reglementare din statele care sunt parte a Comunității Energetice, în condițiile și termenele stabilite în conformitate cu TCE.

Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoria prevăzută în Anexa la proiectul de lege și care se referă doar la Republica Moldova și una sau mai multe din țările părți ale Comunității Energetice se suportă de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii proiectului respectiv din țara/țările părți ale Comunității Energetice în care proiectul CE are un impact net pozitiv asupra pieței și se recuperează, ulterior, prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport din țara/țările respective. Costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoria prevăzută în Anexa la proiectul de lege și care se referă la Republica Moldova și unul sau mai multe state membre ale Uniunii Europene și/sau la una sau mai multe din țările părți ale Comunității Energetice pot fi

suportate de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii proiectului respectiv din țara/țările în care proiectul CE are un impact net pozitiv asupra pieței și pot fi recuperate, ulterior, prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport din țara/țările respective. Principiile enunțate, se aplică în măsura în care costurile respective nu sunt recuperate prin intermediul plăților pentru gestionarea congestiilor sau prin intermediul altor plăți efectuate în legătură cu investiția în cauză. Costurile de investiție, nu includ costurile aferente întreținerii și exploatării obiectelor de infrastructură energetică noi construite în cadrul implementării proiectelor CE.

În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoria prevăzută în Anexă, partea I-a, lit. a) și lit. c) și partea a II-a, prevederile ce țin de recuperarea costurilor de investiție se aplică în cazul în care cel puțin un dezvoltator al proiectului CE solicită ANRE acest lucru pentru toate costurile de investiție sau pentru o parte a acestora. În cazul proiectelor CE care vizează dezvoltarea unui obiect de infrastructură energetică din categoria prevăzută în Anexă, partea II, lit. a), prevederile ce țin de recuperarea costurilor de investiție se aplică doar dacă a fost realizată o evaluare a cererii pe piața gazelor naturale, care indică faptul că costurile de investiție efectuate în mod eficient nu se așteaptă a fi acoperite prin intermediul tarifelor pentru serviciul de transport. În cazul în care un proiect CE urmează a fi implementat de mai mulți dezvoltatori, ANRE solicită fără întârziere tuturor dezvoltatorilor proiectului CE să depună în comun cererea de investiție.

În cazul unui proiect CE, pentru care se aplică mecanismul descris, dezvoltatorul proiectului CE este obligat să informeze ANRE în mod regulat, cel puțin o dată pe an și până la punerea în funcțiune a obiectului de infrastructură energetică vizat de proiectul CE, cu privire la progresul înregistrat în acest sens, precum și cu privire la costurile identificate și riscurile asociate implementării proiectului.

E. Alocarea transfrontalieră a costurilor de investiții pentru implementarea proiectelor CE cu impact transfrontalier

După cum a fost menționat mai sus, în contextul prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, costurile de investiție realizate în mod eficient în legătură cu implementarea unui proiect CE se suportă de către operatorii sistemelor de transport sau de către dezvoltatorul/dezvoltatorii proiectului respectiv în care proiectul are un impact net pozitiv asupra pieței. Principiul respectiv implică de asemenea necesitatea stabilirii unui mecanism de alocare transfrontalieră a costurilor de investiții, ce urmează a fi gestionat și aplicat de către autoritățile de reglementare.

Respectiv, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, urmează a fi completată în vederea stabilirii principiilor ce țin de gestionarea cererilor privind realizarea investițiilor în cadrul unui proiect CE (în continuare – *cereri de investiție*) și de alocare a costurilor de investiție între țările implicate în implementarea proiectelor CE.

F. Evaluarea riscurilor asociate implementării proiectelor CE și oferirea de stimulente în dependență de natura și magnitudinea riscurilor identificate.

Conform prevederilor Regulamentului UE nr. 347/2013, în versiunea adaptată, în cazul în care dezvoltatorul unui proiect CE din sectorul electroenergetic sau al gazelor naturale este expus unor riscuri mai mari la dezvoltarea, construcția, operarea sau întreținerea unui element al infrastructurii energetice care constituie obiectul proiectului CE, prin comparație cu riscurile asociate în mod normal proiectelor de infrastructură asemănătoare, autoritatea de reglementare poate decide cu privire la oferirea unor stimulente pentru proiectul CE respectiv.

Astfel, Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, urmează a fi completată cu prevederi care să stabilească modul de evaluare a riscurilor și principiile aplicabile la oferirea de stimulente pentru asigurarea implementării proiectelor CE.

Pentru a asigura aplicarea principiilor de transparență și obiectivitate la evaluarea riscurilor asociate investițiilor în cazul proiectelor CE din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, procedura și criteriile de identificare și evaluare riscurilor respective urmează a fi stabilite într-o metodologie, elaborată și aprobată în prealabil de către ANRE. La elaborarea metodologiei, ANRE urmează să ia în considerație recomandările emise în acest sens de către Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (în continuare –ACER).

Stimulentele menționate mai sus se oferă dezvoltatorului proiectului CE prin aprobarea de către ANRE a unei hotărâri în acest sens. La aprobarea hotărârii privind oferirea de stimulente pentru un proiect CE, ANRE trebuie să ia în considerație rezultatele analizei cost-beneficiu și, în special, externalitățile pozitive generate de către proiectul CE la nivel regional sau la nivelul Comunității Energetice. Concomitent, ANRE trebuie să examineze riscurile specifice la care este expus dezvoltatorul proiectului CE, măsurile de ameliorare aplicate și justificarea profilului de risc, având în vedere impactul net pozitiv al proiectului CE în comparație cu o alternativă caracterizată prin riscuri reduse. Riscurile eligibile evaluate de către ANRE includ în special riscurile aferente tehnologiilor noi de transport, riscurile legate de recuperarea parțială a costurilor și riscurile de dezvoltare.

G. Implementarea proiectului CE și monitorizarea

Dezvoltatorii proiectelor CE elaborează un plan de implementare pentru proiectele CE care cuprinde un calendar privind:

- a) studiile de fezabilitate și de proiectare;
- b) construcția și punerea în funcțiune;
- c) calendarul procesului de autorizare a proiectului CE.

Autoritatea responsabilă de facilitarea implementării proiectelor CE monitorizează la nivel național progresele realizate în implementarea proiectelor CE și prezintă anual Grupului responsabil al Comunității Energetice un raport cu privire la progresele sau întârzierile în implementarea proiectelor CE în ceea ce privește procesul de autorizare, precum și motivele unor astfel de întârzieri.

H. Proiectele de Interes Reciproc (Proiecte IR)

În contextul propunerilor SCE cu privire la Regulamentul UE nr. 869/2022, conform Proiectului de lege proiectele IR urmează a fi incluse în lista proiectelor Comunității Energetice și urmează să beneficieze de același tratament ca și proiectele CE în partea ce ține de acordarea statutului prioritar, organizarea procesului de autorizare, consultările publice, depunerea și examinarea cererii de investiții și raportare și monitorizare.

I. Categoriile de infrastructuri energetice

Prin proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, se propune completarea Legii nr.174/2017 cu privire la energetică, cu o anexă ce indică categoriile de infrastructuri energetice care pot fi incluse în lista Comunității Energetice.

Suplimentar, evocăm că unul din pilonii de bază a pachetelor legislative energetice în Uniunea Europeană și în cadrul Comunității Energetice este independența autorităților naționale de reglementare a sectorului energetic. Astfel, în anul 2021 Secretariatul Comunității Energetice a sesizat asupra unor modificări ale Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, incluse prin prevederile Legii nr. 121/2021 pentru modificarea unor acte normative, care în viziunea Secretariatului Comunității Energetice sunt în măsură să influențeze

asupra independenței în luarea deciziilor de către ANRE și nu respectă bunele practici ale Pachetului Energetic III.

Ținând cont de cele sesizate de către Secretariatul Comunității Energetice, prin proiectul de lege se propun modificări la art.10 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică, prin abrogarea lit. f) și g) din alineatul (12) și respectiv abrogarea alin.(13¹), ce vizează instituirea temeiurilor de revocare din funcție a directorilor ANRE. Aceasta deoarece prevederile respective sunt de natură de a afecta independența ANRE, întrucât sunt interpretabile și vagi și pot fi aplicate pentru a demite din funcție membrii Consiliului de Administrație, în mod discreționar și subiectiv.

Având în vedere modificările la art. 411 alin. (3) din Codul contravențional aprobate prin Legea nr. 102/2022 pentru modificarea unor acte normative (în vigoare din 20.04.2022) prin care a fost exclusă competența instanțelor de judecată de a examina în fond procesele verbale cu privire la contravenție întocmite de către agenții constatatori din cadrul ANRE, respectiva competență fiind atribuită Directorului general și Directorilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, se propune modificarea prevederilor corespunzătoare din Legea 174, Legea 108, Legea 107, în partea ce ține de obligativitatea remiterii proceselor-verbale cu privire la contravenție în adresa instanțelor de judecată, întrucât acestea sunt caduce, urmând a fi excluse în procesul de modificare a acestora.

De asemenea, se propune includerea în Legea nr. 174/2017 a unui set de norme pentru ca ANRE să fie abilitată cu competențe de formare a resurselor și sistemelor informaționale departamentale, care ar permite eficientizarea exercitării atribuțiilor proprii, precum și a proceselor de documentare și de utilizare a acestora, și întru asigurarea efectuării schimbului de date între sistemele informaționale deținute de ANRE și cele deținute de autoritățile/instituțiile publice cu atribuții în domeniile de competență ale Agenției sau în domenii conexe activității participanților la piețele reglementate.

Cu referire la a **III-a categorie de reglementare**, merită a fi menționat că la etapa Consultărilor publice a proiectului de lege, Unitatea Consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei a solicitat completarea proiectului cu un articol adițional, de modificare a Legii nr. 120/2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Vulcănești–Chișinău și a stației Back-to-Back Vulcănești.

Legea nr. 120/2022 a fost adoptată în vederea implementării Proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România Faza I, Proiectul fiind prevăzut de Strategia Energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin HG nr. 102/2013. Lucrările de construcție a LEA 400 kV pe direcția Vulcănești – Chișinău și a stației electrice de tip Back-to-Back sunt parte a Proiectului de Interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza I și vor fi realizate în perioada 2021-2024. Astfel, având în vedere că la etapa de promovare/avizare a proiectului de Lege printr-o eroare tehnică nu au fost incluse 2 sate (s. Lipoveni și s. Topala, r-nul Cimișlia), dar care conform studiului de fezabilitate și schiței de proiect fac obiect expropriere, de altfel pentru aceste sate a fost efectuată Cercetarea prealabilă, consultări publice, obținute certificate de urbanism, avizele privind coordonarea schiței de proiect și înființate Comitete de monitorizare a impactului social, includerea acestora este una imperioasă și de interes național.

5. Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea proiectului nu va necesita cheltuieli financiare și alocarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Cheltuielile autorităților publice legate de implementarea și punerea în aplicare a prevederilor/modificărilor operate în proiect se vor finanța din contul și în limita alocațiilor prevăzute în acest scop în legea bugetară anuală.

Totodată, contextul implementării legii pentru modificarea unor acte normative, ar putea genera unele costuri suplimentare pentru dezvoltatorii proiectelor CE, costuri ce țin în principal de elaborarea și menținerea paginii web destinate proiectului CE, de elaborare a broșurii informative și de organizare a consultărilor publice. Cu toate acestea, costurile respective sunt nesemnificative în comparație cu costurile de investiție, necesare a fi realizate în legătură cu implementarea proiectelor CE și mai ales în comparație cu eventualele despăgubiri ce ar trebui achitate de dezvoltatorii proiectelor CE terților afectați.

Aceste costuri, însă sunt infime în raport cu beneficiile pe care le va avea Republica Moldova în cazul creării cadrului normativ necesar pentru implementarea proiectelor CE în termeni proximi și în condiții de transparență și eficiență, create în conformitate cu cele mai bune practici europene.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Pentru asigurarea implementării corespunzătoare a proiectului de lege vor fi necesare realizarea următoarelor măsuri:

- elaborarea și publicarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a Ghidului privind procedura de autorizare a proiectelor de interes comun;
- elaborarea și publicarea de către ANRE pe pagina web oficială, a setului de indicatori și valorile de referință corespunzătoare ale costurilor unitare de investiție pentru proiecte comparabile din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, care vor putea fi utilizate de dezvoltatorii de proiecte CE pentru elaborarea analizei cost-beneficiu;
- elaborarea de către ANRE a Metodologiei și criteriile utilizate la evaluarea investițiilor în proiecte de infrastructură a energiei electrice și a gazelor naturale și la evaluarea riscurilor mai ridicate aferente acestora.

Totodată, Regulamentul (UE) 2018/1999 privind governanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, urmează a fi transpus pe parcursul anului 2023, prin Hotărâre de Guvern, însă temei legal pentru elaborarea și adoptarea acesteia urmează să rezulte dintr-un act normativ superior. Astfel, Guvernul urmează să aprobe Regulamentul privind mecanismul de governanță energetică și a acțiunilor climatice. Mai mult decât atât, având în vedere modificările propuse la art.32 alin.(6) din Legea nr.174/2014 cu privire la energetică, Guvernul urmează să aprobe Planul național integrat privind energia și clima (PNIEC). Primul PNIEC se elaborează și se prezintă Secretariatului Comunității Energetice cel târziu la 30 iunie 2024, cu consultarea prealabilă a proiectului acestuia până la data de 30 iunie 2023, și vizează perioada 2025-2030. Relevăm că, PNIEC va stabili obiectivele energetice și angajamentele pe termen lung asumate în legătură cu emisiile de gaze cu efect de seră și, în special pentru prima perioadă din 2025-2030, obiectivele RM privind energia și clima pentru 2030.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul a fost supus procedurii de examinare și avizare în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative.

Totodată, pe marginea Proiectului s-a expus și Secretariatul Comunități Energetice.

Propunerile parvenite au fost examinate și utilizate pentru îmbunătățirea Proiectului de lege, iar rezultatele avizării sunt reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor. În scopul respectării prevederilor

Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost publicat și poate fi accesat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei (compartimentul „Transparența”, directoriul *Transparență decizională*) și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție, conform art. 35 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul de lege, întrucât conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, a fost supus expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene de către Centrul de Armonizare a Legislației și rezultatele acesteia sunt incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul a fost supus expertizei juridice, conform art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele examinării acesteia sunt reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

11. Constatările altor expertize

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, conține unele prevederi care pot fi tratate ca având impact asupra activității de întreprinzător, în contextul Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

În acest sens, a fost elaborată Analiza de impact la proiectul de lege, în conformitate cu cerințele Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019.

Evocăm că, analiza impactului la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost examinată în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 28 februarie 2023. Ca urmare a examinării, analiza impactului la proiectul de lege a fost susținută condiționat.

Obiecțiile și propunerile recepționate în cadrul consultărilor publice la proiectul de lege, precum și a au fost examinate în procesul definitivării și reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor, în care au fost expuse argumentele pentru acceptarea sau neacceptarea propunerilor/obiecțiilor respective.

De asemenea, relevăm că proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017.

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.07.20 17:59:56 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV